

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu a jejich vliv na
regionální rozvoj**

Huyen Trang Nguyen

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Huyen Trang Nguyen

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu a jejich vliv na regionální rozvoj

Název anglicky

Special economic zones in Vietnam and their impact on regional development.

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu. Dílčím cílem je určit, jaké dané zóny nabízejí příležitosti, hrozby, silné, slabé stránky těchto zón a také navrhnout možnosti rozvoje vybraných zón s ohledem na rozvoje regionů ve kterých působí.

Metodika

Bakalářská práce se bude skládat ze dvou částí. V teoretické části budou nejprve vymezeny základní pojmy související se zvláštními ekonomickými zónami. Následně budou popsány důvody vzniku a cíle zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu. V praktické části bude analyzován vývoj zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu a jejich vliv na rozvoj regionů ve kterých působí. Práce bude zaměřena na tři zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu, a to Phu Quoc, Van Don, Bac Van Phong. Analýza bude vycházet z legislativy a právních předpisů vybraných zvláštních ekonomických zón, z charakteristiky jejich specifik a postavení v jednotlivých regionech a následně bude zkoumat jejich výkonnost a vliv na regionální rozvoj oblastí v nichž působí. Na závěr této části budou pomocí tzv. SWOT analýzy určeny silné, slabé stránky daných zón, příležitosti, které nabízí, a i jejich hrozby. Na základě provedené analýzy budou popsány možnosti dalšího rozvoje vybraných zón. Základem pro vypracování bakalářské práce bude studium odborné literatury, příslušné legislativy, článků a dalších zdrojů tištěného i elektronického charakteru. Zejména bude čerpáno ze statistik a publikací mezinárodních organizací (The World Bank, WTO, UNCTAD apod.), případně z dostupných místních dat.

Doporučený rozsah práce

40 stran

Klíčová slova

zvláštní ekonomické zóny, Vietnam, regionální rozvoj

Doporučené zdroje informací

- CHAISSÉ, J., HU, J. International Economic Law and the Challenges of the Free Zones. The Netherlands: Kluwer Law International B.V., 2019. 362 s. ISBN 978-94-035-0893-1.
- Implications of WTO Disciplines for Special Economic Zones in Developing Countries. The World Bank. Washington, 2009. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/9>
- MOBERG, L. The Political Economy of Special Economic Zones: Concentrating Economic Development. NY: Routledge, 2017. s. 191. ISBN 978-1-315-29895-5.
- UNCTAD. World Investment Report 2019, Special economic zones. United Nations. N.Y: USA.
- WALSH, J., SCHRAGE, B., NGUYEN T.Q. The Political Economy of Vietnam's Industrial Transformation. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd., 2021. ISBN 978-981-16-0150-7.
-

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Lubomír Cívín, CSc., MBA

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 8. 12. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu a jejich vliv na regionální rozvoj" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Lubomíru Cívínovi, CSc., MBA za rady, připomínky a odborné konzultace, které mi pomohly k vypracování této bakalářské práce.

Zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu a jejich vliv na regionální rozvoj

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá zvláštními ekonomickými zónami ve Vietnamu. Hlavním cílem práce je zhodnocení vývoje zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu. Dílčím cílem je určit jaké jsou příležitosti, hrozby, silné a slabé stránky těchto zón. V neposlední řadě také navrhnout možnosti rozvoje vybraných zón s ohledem na rozvoj regionů ve kterých působí.

Teoretická část práce je zaměřena na vymezení základních pojmů souvisejících se zvláštními ekonomickými zónami. Dále se věnuje stručné charakteristice zvláštních ekonomických zón ve světě. V závěru této části je práce zaměřena na vznik a vývoj zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu.

Praktická část práce je zaměřena na vliv zvláštních ekonomických zón na ekonomiku Vietnamu. Dále je práce zaměřena na analýzu vývoje konkrétních zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu, a to Phu Quoc, Van Don, Bac Van Phong. V závěru této části je pomocí tzv. SWOT analýzy určeny silné a slabé stránky daných zón, příležitosti, které nabízí, a i jejich hrozby. Na základě provedené analýzy jsou v závěru navrženy možnosti dalšího rozvoje vybraných zón.

Klíčová slova: zvláštní ekonomické zóny, Vietnam, regionální rozvoj

Special economic zones in Vietnam and their impact on regional development

Abstract

This bachelor's thesis addresses special economic zones in Vietnam. The main objective of the thesis is to evaluate the development of special economic zones in Vietnam. The secondary objective is to identify the opportunities, threats, strengths, and weaknesses of these zones. Last but not least, it also proposes the development opportunities of the selected zones with regard to the development of regions in which they are located.

The theoretical part of the thesis focuses on defining the basic concepts related to special economic zones. Furthermore, it discusses a brief characterization of special economic zones in the world. This part concludes with a focus on the emergence and development of special economic zones in Vietnam.

The practical part of the thesis concentrates on the impact of special economic zones on the Vietnamese economy. In addition, the thesis focuses on the analysis of the development of specific special economic zones in Vietnam, namely Phu Quoc, Van Don, and Bac Van Phong. At the end of this part, the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the zones are identified through the so-called SWOT analysis. Based on the analysis, the conclusion proposes options for further development of the selected zones.

Keywords: special economic zones, Vietnam, regional development

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika.....	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Definice zvláštních ekonomických zón.....	12
3.2 Typologie zvláštních ekonomických zón.....	13
3.3 Historie zvláštních ekonomických zón.....	19
3.4 Vznik zvláštních ekonomických zón.....	20
3.5 Důvody pro vznik zvláštních ekonomických zón	22
3.5.1 Výhody pro investory.....	25
3.6 Zvláštní ekonomické zóny ve světě.....	28
3.7 Zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu.....	31
3.7.1 Právní úprava a legislativa	35
4 Vlastní práce	36
4.1 Vliv zvláštních ekonomických zón na ekonomiku Vietnamu.....	36
4.2 Phú Quốc, Vân Đồn, Bắc Vân Phong	43
4.3 SWOT analýza ZEZ Phú Quốc	51
4.4 SWOT analýza ZEZ Vân Đồn.....	53
4.5 SWOT analýza Bắc Vân Phong	54
5 Závěr	56
6 Seznam použitých zdrojů	58
7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	67
7.1 Seznam obrázků	67
7.2 Seznam tabulek.....	67
7.3 Seznam grafů.....	67
7.4 Seznam použitých zkratk.....	68

1 Úvod

Zvláštní ekonomické zóny (dále jen „ZEZ“) se v posledních letech stávají stále populárnější a mnoho zemí po celém světě je zavádí jako způsob, jak posílit hospodářský růst a vytvářet pracovní místa. Byly obzvláště úspěšné v rozvojových zemích, kde byly použity k urychlení industrializace a přilákání zahraničních investic. Někteří kritici však tvrdí, že ZEZ mohou vést k nerovnováze v ekonomice země a podkopávat pracovní práva, protože podniky mohou být schopny fungovat v zónách s méně omezeními než v jiných oblastech země. Navzdory těmto obavám trend zakládání ZEZ nadále roste a je pravděpodobné, že v následujících letech zůstanou důležitým nástrojem hospodářského rozvoje.

ZEZ jsou stále více diskutovaným tématem ve světě ekonomie a obchodu. Jsou to vymezené oblasti v rámci země, které podléhají jedinečné hospodářské a obchodní politice zaměřené na podporu hospodářského rozvoje a přilákání zahraničních investic. Tyto zóny nabízejí podnikům a investorům různé pobídky, jako jsou daňové prázdny, snížené poplatky a rychlejší administrativní postupy. Cílem ZEZ je podpořit hospodářský rozvoj v určitých regionech, které jsou obvykle periferní nebo méně rozvinuté. ZEZ mohou být také zakládány za účelem urychlení industrializace, podpory exportu a podpory transferu technologií. V některých případech jsou ZEZ zřízeny jako zóny volného obchodu, které umožňují dovoz a vývoz zboží bez placení cel a daní. Ačkoliv ZEZ mají potenciál být cenným nástrojem pro podporu hospodářského růstu a rozvoje, jejich úspěch závisí na tom, jak budou navrženy, implementovány a řízeny.

Vietnam v posledních letech dosáhl rychlého hospodářského růstu, který upoutal pozornost široké veřejnosti a učinil z něj potenciální budoucí ekonomickou velmoc. Růst ekonomiky přilákal zahraniční investory a obchod a pomohl zlepšit životní úroveň mnoha lidí v zemi. Navzdory mnoha ekonomickým a válečným výzvám v předchozích desetiletích, včetně důsledků brutální války, která skončila v roce 1975, Vietnam pokračoval v práci na tom, aby se stal dalším ekonomickým tygrem Asie. Tato skupina rychle se rozvíjejících zemí, která zahrnuje Hong Kong, Jižní Koreji, Singapur a Tchaj-wan, se vyznačuje rychlým populačním růstem a významným průmyslovým rozvojem, stejně jako potenciálem pro budoucí růst a prosperitu. ZEZ byly důležitým nástrojem, který Vietnamu pomohl dosáhnout

vysokého hospodářského růstu a zahraničního obchodu. Tyto zóny poskytují nezbytnou infrastrukturu a podpůrné služby k přilákání zahraničních investic a vybudování silné výrobní základny, která pomohla řídit hospodářský růst země.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení vývoje zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu. Práce se zaměří na zóny ve Vietnamu a jejich vliv na ekonomiku zemi. Dalším cílem práce je určení silných, slabých stránek, příležitostí a hrozeb těchto zón a také navrhnout možnosti rozvoje vybraných zón s ohledem na rozvoj regionu, ve kterých působí.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, a to na teoretickou a praktickou část. Teoretická část práce se zaměřuje na definici pojmu zvláštní ekonomická zóna a na popis vlastností těchto zón spolu s typologií. Dále se věnuje historii zvláštních ekonomických zón a jejich vzniku, stejně jako důvodům pro zřízení těchto oblastí. Součástí teoretické části je také popis zvláštních ekonomických zón ve světě. Na závěr této části je popsán vznik a vývoj zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu. Teoretická část práce vychází ze studia odborné literatury, statistiky a publikací mezinárodních organizací (OECD, UNCTAD, The World Bank). Dále za použití odborných článků a příslušné legislativy vztahující se k problematice. Pro vypracování této části se používá metoda deskripce.

Praktická část práce je zaměřena nejdříve na vliv zvláštních ekonomických zón na ekonomiku země. Následně se práce zaměřuje na analýzu vývoje konkrétních zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu: Phu Quoc, Van Don a Bac Van Phong. Analýza je založena na studiu příslušné legislativy a právních předpisů pro tyto zóny, popisu jejich specifik a postavení zón v jednotlivých provinciích a následně na zkoumání jejich výkonnosti a vlivu na regionální rozvoj oblastí, kde působí. V rámci praktické části práce jsou metodou analýzy, konkrétně SWOT analýzy, identifikovány silné a slabé stránky těchto zón, příležitosti, které nabízejí, a také hrozby, kterým čelí. Na základě provedené analýzy jsou v závěru navrženy možnosti dalšího rozvoje vybraných zón. V závěru práce je předložena mnou stanovená hypotéza, která se zabývá otázkou, zda zřízení zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu přispělo k rychlému hospodářskému růstu země v posledních několika letech, bude ke konci práce buď potvrzena, či vyvrácena.

3 Teoretická východiska

3.1 Definice zvláštních ekonomických zón

Výsledky studie odhalily, že každý ze tří jedinců, kteří byli požádáni, aby definovali ZEZ, by poskytli různé odpovědi. První by popsal ZEZ jako ohraničenou průmyslovou oblast v rozvojové zemi, obydlené nenucenými nadnárodními korporacemi užívajícími si daňové úlevy, s dělníky v oděvních továrnách pracujícími v nevyhovujících podmínkách. Na druhou stranu, druhá osoba by líčila tzv. „Shenzhenský zázrak“ jako rybářskou vesnici, která se za posledních 30 let proměnila v kosmopolitní město se 14 miliony obyvatel. Třetí osoba by odkazovala na místa, jako je Singapur nebo Dubaj, jejichž přístavy slouží jako základna pro širokou škálu činností zaměřených na obchod a logistiku (Farole, 2011).

Z výše uvedených definic není žádná chybná. Ačkoli se liší v závislosti na kontextu, obecně se shodují na určitých charakteristikách a rysech. ZEZ jsou geograficky vymezené oblasti, v nichž vlády poskytují pobídky a podporu k přilákání průmyslové činnosti. Tyto pobídky mohou zahrnovat fiskální pobídky, regulační úlevy, opatření na podporu podnikání a investice do fyzické infrastruktury. Cílem ZEZ je vytvářet pracovní místa, podporovat export, diverzifikovat ekonomiku a budovat výrobní kapacitu. ZEZ se nacházejí v rozvojových i rozvinutých ekonomikách a přicházejí v mnoha variantách a velikostech, přičemž nejběžnější jsou svobodná pásma, což jsou v podstatě samostatná celní území. Kromě osvobození od cel a tarifů nabízí většina zón také fiskální pobídky jako jsou předpisy vstřícné k podnikání, pokud jde o přístup k půdě, tak povolení a licence nebo administrativní zefektivnění a usnadnění. Dalším důležitým prvkem je podpora infrastruktury, zejména v rozvojových zemích, kde nedostatek řádné infrastruktury může bránit podnikům v efektivním fungování. Vlády očekávají, že investoři působící v ZEZ vytvoří pracovní místa, podpoří export, diverzifikují ekonomiku a vybudují výrobní kapacitu výměnou za tyto pobídky a podporu (UNCTAD, 2019).

Termín ZEZ se obecně používá k popisu geograficky vymezené oblasti v rámci země, která funguje s jinými administrativními, regulačními a fiskálními režimy než zbytek země. Tato rozdílná pravidla se v zásadě zabývají investičními podmínkami, mezinárodním obchodem a cly, daněmi a regulačním prostředím. ZEZ jsou svobodné zóny v měřítku přístavu, okresu nebo města, fungující jako ekonomické a fiskální enklávy. Z hlediska politiky může být ZEZ užitečným nástrojem jako součást celkové strategie hospodářského růstu pro posílení konkurenceschopnosti průmyslu a přilákání přímých zahraničních

investic (PZI). Cílem ZEZ je rozvíjet a diverzifikovat vývoz při zachování ochranných bariér, vytvářet pracovní místa a zavést nové politiky a přístupy (např. v oblasti celních, právních, pracovních a partnerství veřejného a soukromého sektoru). ZEZ také umožňují efektivnější vládní dohled nad podniky, poskytování infrastruktury mimo lokalitu a kontroly životního prostředí (FIAS, 2008).

Jedním z nejdůležitějších faktorů, které může ZEZ nabídnout, je její jedinečný regulační režim. To jí umožňuje těžit z různých výhod ekonomiky regionu. Dalším důležitým rysem ZEZ je její vyhrazená infrastruktura. Patří mezi ně zřizování víceúčelových parků a průmyslových zařízení. ZEZ je široký pojem, který označuje různé koncepty a tradiční komerční zóny. Patří mezi ně zóny volného obchodu, exportní zpracovatelské zóny, volné přístavy (Freeports) a hospodářská spolupráce. Mnoho vlád po celém světě vytvořilo ZEZ s cílem podporovat hospodářský růst a rozvoj. Obvykle nabízejí řadu výhod firmám, které v nich sídlí, jako jsou daňové pobídky, osvobození od dovozních a vývozních cel a infrastrukturu, s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost na světových trzích. Tyto výhody mají přilákat investice od nadnárodních společností, které zase přenášejí znalosti a technologie do domácí ekonomiky. Pro domácí firmy nabízí umístění v ZEZ také příležitost, aby rozvinuly svou kapacitu vyrábět pro exportní trhy a zpřístupnily mezinárodní distribuci a marketingové kanály (Woolfrey, 2013).

Další definicí také je, že ZEZ jdou nad rámec konceptů průmyslové koncentrace, protože mají směs průmyslových i lidských sídel a mají mnohem širší toky zboží a služeb v rámci enklávy, stejně jako jejich převod do domácí ekonomiky, kromě vývozu do jiných zemí. Konceptně jsou podobné zónám volného obchodu, které také nabízejí podobné pobídky a výhody obchodu v rámci regionů, ale také se od nich liší v tom smyslu, že obvykle zahrnují vybudování obrovské infrastruktury orientované na rozvoj městyse zahrnující jak průmyslová sídla, tak lidská obydlí (Gupta, 2008).

3.2 Typologie zvláštních ekonomických zón

Ve světě existuje mnoho typů ZEZ a stále se vyvíjejí. ZEZ jsou vyhrazené oblasti v rámci země, které mají specifickou ekonomickou a regulační politiku navrženou tak, aby přilákala zahraniční investice a podpořila ekonomický rozvoj. Neexistuje jediná a všeobecně uznávaná kategorizace ZEZ. Typy ZEZ se mohou lišit v závislosti na průmyslové struktuře země, institucionálním prostředí a politických cílech, kterých chce vláda dosáhnout. Některé

ZEZ se specializují na konkrétní průmyslová odvětví nebo činnosti odrážející ekonomickou sílu. Zatímco jiné slouží ke zmírnění vysoké míry nezaměstnanosti či dohlížejí na dodržování předpisů v oblasti životního prostředí. (UNCTAD, 2018). Podle Světové banky jsou v následující tabulce č. 1 uvedeny typy ZEZ. Definuje šest různých typů zón, od zón volného obchodu, až po zóny pro zpracování exportu, které se snaží podpořit export a podnikové zóny zaměřené na širší regionální rozvoj.

Tabulka 1: Typy zvláštních ekonomických zón

<u>Typ zóny</u>	<u>Účel</u>	<u>Velikost</u>	<u>Umístění</u>	<u>Aktivity</u>	<u>Trh</u>	<u>Příklady</u>
Zóna volného obchodu	Podpora obchodu	<50 hektarů	Přístav	Skladování a jiné aktivity spojené s obchodem	Domácí, reexport	Colón (Panama)
Tradiční EZZ	Export výroby	<100 hektarů	Žádné	Výrobní a jiná zpracovatelská činnost	Hlavně export, zahraniční	Bangladéš, Vietnam
Hybridní EZZ	Export výroby	<100 hektarů pouze část území je EPZ	Žádné	Výrobní a jiná zpracovatelská činnost	Domácí, export	Lat Krabang (Thajsko)
Freeport	Integrovaný rozvoj	>1000 hektarů	Žádné	Multifunkční	Interní, domácí a export	Akaba (Jordánsko), Šen-čen (Čína)
Posilující zóny	Revitalizace měst	<50 hektarů	Problémové městské a venkovské oblasti	Multifunkční	Domácí	Chicago
Jednotlivé „svobodné“ firmy	Export výroby	Neomezeno	Celostátní	Výrobní a jiná zpracovatelská činnost	Export	Mauricius, Mexiko

Zdroj: FIAS. Special Economic Zones Performance, Lessons, Learned, and Implications for Zone Development. 2008. s. 10

Mezi principy začleněné do základního konceptu ZEZ patří (FIAS, 2008):

- geografické vymezení oblasti a její fyzické zabezpečení,
- jednotné řízení a administrativa,
- poskytování výhod na základě fyzické polohy v rámci zóny,
- samotný celní prostor (bezcelní výhody) a zjednodušené postupy.

Zóna volného obchodu jsou vymezené oblasti v rámci země, kam lze zboží dovážet, skladovat, zpracovávat a znovu vyvážet bez placení cel nebo daní. Obvykle se nacházejí v přístavech po celém světě a nabízejí skladovací a distribuční služby pro obchod, překládku a reexport. Zóny volného obchodu mají podporovat hospodářský rozvoj přilákáním zahraničních investic a zvyšováním mezinárodního obchodu (FIAS, 2008).

Tradiční exportní zpracovatelská zóna (dále jen „EZZ“) zřizují vlády v rozvojových zemích za účelem podpory průmyslového a komerčního vývozu. Cílem je vytvářet pracovní příležitosti prostřednictvím vývozu vyrobeného zboží. Je to obvykle vyhrazená oblast, která nabízí podmínky volného obchodu k přilákání zahraničních investic, spolupráce a kupců pro výrobu zboží na export (World Bank, 1992).

Hybridní EZZ jsou obvykle rozděleny na obecnou zónu, která je otevřená všem průmyslovým odvětvím bez ohledu na jejich exportní orientaci a samostatnou oblast EZZ, která je vyhrazena pro exportně orientované podniky, které jsou v zóně registrované. To umožňuje rovnováhu mezi podporou vývozu a povzbuzením domácího hospodářského rozvoje (FIAS, 2008).

Freeports, jsou obecně širším pojmem než EZZ, protože zahrnují mnohem větší oblasti a pokrývají různé činnosti související s obchodem. Obvykle zahrnují nejen výrobní a exportně orientovaná odvětví, ale také cestovní ruch, maloobchodní prodej a další služby. Vzhledem k rozmanitosti služeb a produktů, které jsou v těchto oblastech k dispozici, byly schopny se integrovat do ekonomiky hostitelské země. Umožňují také lidem bydlet v místě volného přístavu. Poskytují širší škálu pobídek a výhod k přilákání podniků a investic (IBN, 2016).

Posilující zóny neboli podnikové zóny jsou určeny pro rozvoj problémových městských nebo venkovských oblastí prostřednictvím poskytování daňových pobídek a finančních grantů. Tyto zóny jsou běžné ve vyspělých zemích jako jsou Spojené státy americké, Francie nebo Spojené království (FIAS, 2008).

Jednotlivé „svobodné“ firmy poskytují pobídky a privilegia jednotlivým podnikům bez ohledu na jejich umístění. Tyto továrny se nemusí nacházet ve vymezené zóně, aby mohly získat pobídky (Leiva, 2020).

Vznik soukromého sektoru výrazně ovlivnil rozvoj ZEZ. Vzhledem k rostoucímu počtu podniků soukromého sektoru v těchto oblastech se změnila i dostupnost různých služeb, zařízení a vybavení v rámci zón. ZEZ a průmyslové deriváty jsou vyvíjeny na integrované základě a dochází ke zvýšenému zaměření na specializaci, která uspokojuje jedinečné potřeby specifických průmyslových odvětví, jako je high-tech, petrochemie, software apod (FIAS, 2008).

Kromě posilujících zón a Freeports byly zřízeny specializované zóny, které propagují vysoké technické produkty a služby jedinečné pro dané odvětví. Většina z těchto zón se zaměřuje na produkci a propagaci vědecko-technologických parků, petrochemických zón, logistických parků či nákladních vesnic a letištních zón. Například Dubaj Internet City je specializovaná zóna, která se zaměřuje výhradně na vývoj softwaru a internetových služeb. Labuan Offshore Financial Center v Malajsii je dalším příkladem specializované zóny, která se stará především o rozvoj offshore finančních služeb (IBN, 2016). V následující tabulce 2 jsou definovány příklady specializovaných zón.

Tabulka 2: Příklady specializovaných zón

<u>Typ zóny</u>	<u>Účel</u>	<u>Velikost</u>	<u>Umístění</u>	<u>Aktivita</u>	<u>Trh</u>	<u>Příklady</u>
Technické nebo vědecké parky	Podpora high-tech a vědecky zaměřených odvětví	<50 hektarů	V sousedství univerzit a vzdělávacích institucí	High-tech aktivity	Domácí, export	Vědecký park Singapur
Petrochemické zóny	Podpora energetických odvětví	100-300 hektarů	Petrochemické uzly, efektivní zdroje energie	Petrochemický a jiný těžký průmysl	Domácí, export	Laem Chabang (Thajsko)
Finanční služby	Rozvoj offshore finančních služeb	<50 hektarů	Žádné	Offshore finanční a nefinanční služby	Export	Labuan (Malajsie)
Software a internet	Rozvoj softwarových a IT služeb	<20 hektarů	V sousedství univerzit, městských oblastí	Software a jiné IT služby	Export	Dubaj (Spojené arabské emiráty)
Letištní zóny	Letištní nákladní obchod a překládka	<20 hektarů	Letiště	Skladování, překládka	Domácí, reexport	Kuala Lumpur (Malajsie)
Cestovní ruch	Integrovaný rozvoj cestovního ruchu	200-1000 hektarů	Turistické oblasti	Letoviska a další	Domácí, export	Bar (Kolumbie)
Logistické parky nebo nákladní vesnice	Podpora logistiky	<50 hektarů	Letiště, přístavy, dopravní uzly	Skladování, překládka	Reexport	D1 (Česká republika)

Zdroj: FIAS. Special Economic Zones Performance, Lessons, Learned, and Implications for Zone Development. 2008. s. 11

Vědecko-technické parky mají různé formy, zahrnují centra vědeckých parků, centra technologických parků a obchodní a inovační centra. Může je zakládat řada zainteresovaných stran, jako jsou státní a regionální úřady, univerzity, výzkumné a vývojové

organizace, průmyslové podniky, hospodářské komory, finanční instituce, soukromé firmy, sdružení a svazy. Zakládány jsou v různých prostředích, včetně pohraničních oblastí, vědeckovýzkumných pracovišť a v prostředí univerzit. Vědecko-technické parky se často stávají nedílnou součástí plánů regionálního rozvoje a strukturálních fondů (SVTP, 2018).

Světová asociace vědeckých parků (IASP) definuje vědecko-technické parky tímto způsobem: „*Vědecký park je organizace řízená specializovanými odborníky, jejímž hlavním cílem je zvyšovat bohatství společnosti prostřednictvím podpory kultury inovací a zvyšovat konkurenceschopnost přidružených podniků a institucí založených na znalostech. Aby bylo možné tyto cíle splnit, vědecký park stimuluje a řídí tok znalostí a technologií mezi univerzitami, výzkumnými a vývojovými institucemi, společnostmi a trhem; usnadňuje vytváření a růst společností založených na inovacích prostřednictvím inkubačních a spin-off proces; poskytuje další služby s přidanou hodnotou spolu s vysoce kvalitním prostorem a zázemím.*“

Petrochemické zóny, které jsou závislé na levných zdrojích energie a speciálních zařízeních, mohou být zřízeny na podporu špičkových technologií nebo vědecky založených průmyslů.

Zóny finančních služeb jsou specializované zóny, které podporují offshore finanční a nefinanční aktivity. Nabízejí řadu finančních a nefinančních služeb, včetně bankovníctví, pojišťovnictví, správa majetku, vydávání cenných papírů apod.

Zóny softwaru a informačních komunikačních technologií (ICT) jsou ZEZ, které se zaměřují na odvětví softwaru a informačních technologií. Tyto zóny poskytují příznivé prostředí pro vývoj kódování softwaru a další operace offshore ICT služeb.

Letištní zóny jsou vymezené oblasti v rámci letiště, které poskytují infrastrukturu a zařízení pro podporu letectví a leteckých činností.

Turistické zóny jsou vymezené oblasti, které jsou vyvinuty speciálně pro podporu cestovního ruchu. Cílem zón cestovního ruchu je přilákat investory a vytvářet pracovní místa v odvětví cestovního ruchu a zároveň podporovat rozvoj místních komunit prostřednictvím vytváření volnočasových a rekreačních příležitostí. Kromě toho mohou turistické zóny také pomoci zlepšit regionální hospodářský růst a zvýšit počet turistů navštěvujících konkrétní místo.

Logistické parky a nákladní vesnice či města jsou navrženy tak, aby poskytovaly speciální zařízení a podpůrné služby pro podniky zabývající se obchodem, řízením dodavatelského řetězce a logistikou (FIAS, 2008).

3.3 Historie zvláštních ekonomických zón

Zóny řízené zvláštními pravidly existují téměř tak dlouho jako samotná vláda. Tyto zvláštní jurisdikce se vyvinuly společně s národním státem, obvykle spolupracují, ale někdy s ním soutěží. Přestože byly po staletí tlačeny do úpadku, zvláštní jurisdikce nikdy nevymřely a v posledních desetiletích se snaží obnovit síly.

Koncept ZEZ, jako bezcelních zón, má dlouhou historii sahající až do starověku. Nejstarší známé příklady ZEZ byly založeny ve starověké Číně, Kartágu a Římské říši, kde sloužily jako obchodní základny pro mezinárodní obchodníky. Koncept svobodných přístavů má podobně dlouhou historii, přičemž nejstarší svobodný přístav byl založen v římském bezcelním přístavu Delos za účelem podpory obchodu. Postupem času byly na mezinárodních obchodních cestách zřízeny volné přístavy, jako je Gibraltar, Singapur a Hong Kong. Moderní ZEZ jsou moderní přizpůsobení prastaré koncepce volných přístavů, která je navržena spíše pro rozvoje cíle než pro pouhé usnadnění obchodu. Hamburk byl v roce 1888 jedním z prvních přístavů, které získaly zvláštní privilegium na výrobu s podmínkou, že nebude konkurovat okolní oblasti a bude se soustředit na export. Moderní koncepce ZEZ začala založením Shannon v Irsku v roce 1959, která byla navržena pro bezcelní výrobu pro exportní účely a poskytovala zařízení podobná těm v průmyslovém parku. Vytvoření Shannon znamenalo novou kapitolu ve vývoji ZEZ a od té doby ji následovalo mnoho dalších zemí po celém světě s cílem podpořit ekonomický růst a přilákat zahraniční investice. Koncept ZEZ byl v rozvojových zemích podporován různými mezinárodními organizacemi. V 80. letech 20. století Organizace spojených národů pro průmyslový rozvoj (UNIDO) naléhala na rozvinuté země, aby zavedly a posílily politiky pro přesun relativně méně konkurenceschopných průmyslových odvětví do rozvojových zemí. Pohyb průmyslové činnosti usnadňuje proces globalizace, který zahrnuje fragmentaci hodnotového řetězce, vertikální a horizontální integraci různých průmyslových odvětví (UNIDO, 2015).

Koncept zóny není zdaleka nový. Ve starověkém Řecku byl svatý ostrov Delos označen za svobodný přístav. Jeho účelem bylo podpořit dovoz zemědělských produktů, stavebních materiálů a dalšího zboží do jeho svatyně, která neměla náležitou infrastrukturu. Koncept zóny se od té doby vyvinul různými způsoby a nabízí různé kombinace fiskálních a regulačních pobídek. Několik zemí, které zřídily ZEZ na počátku 20. století, byly rozvinuté země. Například Španělsko dokázalo přilákat do zóny ve 20. letech jeden z prvních závodů Ford Motor v Evropě a USA se ve 30. letech snažily stimulovat mezinárodní obchod.

Exportní zpracovatelská zóna (EZZ) je považována za první moderní ZEZ. EZZ jsou obecně omezené, oplocené oblasti zaměřené na výrobu pro export a nemají rezidenční nemovitosti. Jsou jednodušší formou ZEZ, kterou lze nejlépe popsat jako průmyslový park. Založení první EZZ v Irsku v roce 1959 na mezinárodním letišti Shannon znamenalo začátek trendu využívání ZEZ jako nástroje pro podporu ekonomického rozvoje a růstu. Od té doby mnoho rozvojových zemí využívá EZZ k přilákání zahraničních investic a posílení jejich vývozu. Nabídkou nízkých nákladů na pracovní sílu, fiskálních pobídek a dalších výhod se těmto zemím podařilo přesvědčit zahraniční výrobce, aby svou výrobu náročnou na práci přenesli do těchto zón. Celkově byly EZZ pro mnoho zemí cenným nástrojem pro podporu hospodářského růstu a rozvoje a jejich pokračující popularita je důkazem jejich účinnosti. Zřízení ZEZ v Číně během 80. let bylo hlavním průlomem pro tento koncept. Dříve izolovaná socialistická ekonomika nabrala radikální obrat, když v roce 1978 začala zavádět své reformy. Zpočátku bylo založeno podél pobřeží jen několik z nich a později se rozšířilo do čínského vnitrozemí. Založení ZEZ v Číně přilákalo obrovské množství PZI a podpořilo export. Úspěch čínských ZEZ hrál významnou roli v hospodářském pokroku země a rychle se stal vzorem pro ostatní země, které se snaží napodobit jeho úspěch. Rostoucí popularita ZEZ během 80. let byla částečně způsobena potřebou zemí změnit svou obchodní politiku. Po desetiletích zkušeností s negativními účinky nahrazování dovozu se dospělo k závěru, že vysoké obchodní bariéry skutečně změnilly rozvojové země v ekonomické zaostávající země, než aby jim pomohly. Výsledná hospodářská krize vyvolala potřebu změny a poskytla impuls pro reformy. Kvůli úvěrovým podmínkám Mezinárodního měnového fondu (MMF), mnoho rozvojových zemí opustili své politiky nahrazování dovozu. Místo toho začaly zavádět podporu exportu a další opatření na liberalizaci obchodu (Moberg, 2017).

3.4 Vznik zvláštních ekonomických zón

ZEZ se postupem času vyvíjely, aby se přizpůsobily měnícím se globálním ekonomickým a tržním podmínkám. Rané ZEZ, označované jako „průmyslové zóny 1.0“, byly úspěšné v přilákání PZI, podpoře exportu a vydělávání deviz, ale měly omezení, jako je izolace od místní ekonomiky a spoléhání se do značné míry na fiskální pobídky. Vzhledem k těmto omezením a měnícímu se globálnímu makroekonomickému a regulačnímu prostředí začalo mnoho zemí směřovat k modernímu konceptu ZEZ, které mají větší velikost, jsou více integrované s místní ekonomikou a méně závislé na pobídkách. Takové ZEZ se nazývají

„Zóny 2.0“. Některé země, jako například Čína, dokonce označily celá města nebo provincie za ZEZ, aby otestovaly tržně orientované ekonomické reformy a podpořily hospodářský růst. Tyto přístupy byly úspěšné v mnoha zemích východní Asie a Latinské Ameriky. S rostoucími obavami ohledně změny klimatu a udržitelnosti životního prostředí se trend v průmyslových zónách posouvá ke komplexnějšímu a integrovanějšímu přístupu známému jako „Zóny 3.0“. Tento přístup kombinuje zkušenosti zón 1.0 a 2.0 a jeho cílem je vytvořit řešení, které se zabývá nízkouhlíkovým nebo zeleným růstem, obchodní a investiční politikou, které jsou v souladu s domácími institucionálními rámci a průmyslovými odvětvími. Úspěch tohoto přístupu vyžaduje přizpůsobení konkrétní situaci hostitelské země a využití jejich komparativních výhod. Tvůrci politik musí mít také dlouhodobou vizi a spolupracovat na podpoře koordinace a spolupráce mezi všemi aktéry (Zeng). Pro vytvoření příznivého podnikatelského prostředí jsou rozhodující následující faktory (Zeng):

- jasné a stabilní politické rámce. Politiky musí být jasné a stabilní, aby poskytovaly předvídatelné podnikatelské prostředí a přitahovaly investice.
- Dobrá správa věcí veřejných. Účinná a efektivní správa a regulace jsou zásadní pro zajištění rovných podmínek pro podniky.
- Fyzická infrastruktura. Přístup ke spolehlivé a moderní fyzické infrastruktuře je zásadní pro hladký provoz podniků.
- Lidský kapitál. Přístup k dobře vzdělané a kvalifikované pracovní síle je nezbytný pro růst a konkurenceschopnost podniků.
- Přístup na trhy. Společnosti potřebují přístup na místní, regionální a světové trhy, aby mohly rozšířit své operace a oslovit nové zákazníky.
- Finanční služby. Přístup k financím je nezbytný pro růst podniků, zejména malých a středních podniků.
- Seskupování a inovace. Seskupování podobných podniků a průmyslových odvětví může vést k synergiím a zvýšení inovací.
- Životní prostředí a udržitelnost. Zaměření na ochranu životního prostředí a udržitelnost může přilákat investice a zvýšit konkurenceschopnost.
- Zapojení komunity. Efektivní zapojení do místních komunit je zásadní pro budování důvěry a podpory průmyslových nebo obchodních aktivit.

Pro vznik ZEZ musí návrh splňovat tyto podmínky (Gupta, 2008):

- minimální velikost ZEZ nesmí být menší než 1000 hektarů. To se však nevztahuje na stávající exportní zpracovatelské zóny, které se přeměňují na ZEZ, nebo na ZEZ specifické pro produkt.
- ZEZ a jednotky v ní se budou řídit místními zákony, pravidly, předpisy nebo nařízeními týkajícími se územního plánování. Musí také dodržovat průmyslové a pracovní zákony, které mohou být místně použitelné.
- Takové ZEZ učiní přiměřená opatření, aby splnily všechny požadavky právních předpisů, pravidel a postupů, které se na ně vztahují.
- Pouze jednotky schválené v rámci režimu ZEZ by mohly být umístěny v těchto ZEZ. Minimálně 50 % plochy ZEZ bude využito pro rozvoj průmyslové oblasti pro zřízení takových jednotek.

Vzhledem k tomu, že programy ZEZ provozuje více než 100 zemí po celém světě a několik tisíc jednotlivých zón, není překvapivé, že jejich cíle, design a implementace jsou různé. Vzhledem k široké škále požadavků a příležitostí, které přicházejí se zakládáním zón, mají dárce, investoři ze soukromého sektoru a tvůrci politik mnoho možností, pokud jde o jejich rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že programy ZEZ se po celém světě dále rozšiřují, zejména v rozvojových zemích, bude pro tvůrce politik zásadní poučit se z minulých zkušeností a předvídat důsledky vzniku a budoucnost. Aby bylo možné dosáhnout úspěchu s programy ZEZ, tvůrci politik a další úředníci budou muset přijmout flexibilnější přístup, pokud jde o využívání nástrojů ekonomických zón. Měly by také zajistit, aby se program mohl časem vyvíjet a aby nástroje mohly účinně využívat komparativní výhodu země. To bude vyžadovat odklon od tradičního přístupu spoléhání se na mzdové omezení a fiskální pobídky. Namísto toho by se měly zaměřit na usnadnění podnikatelského prostředí, které může společností pomoci dosáhnout konkurenceschopnosti na úrovni firmy. Bude to také vyžadovat komplexní strategii pro řešení různých makroekonomických problémů a nepředvídatelných změn, ke kterým v budoucnosti země dojde (Farole, 2011).

3.5 Důvody pro vznik zvláštních ekonomických zón

Důvodů, proč se vlády rozhodnou zavést ZEZ ve svých vlastních zemích, je mnoho. Nejběžnějším důvodem je podpořit ekonomický rozvoj konkrétního regionu národa

nabídkou pobídek domácím a zahraničním společnostem, jako je neuplatňování určitých daní a cel na výrobu, příjmu nebo na dováženém zboží, které vstupuje do zóny a je určeno k průmyslové činnosti (Chaisse, 2019).

Důvody pro rozvoj ZEZ se v rozvojových a rozvinutých zemích liší. Mohou se lišit v závislosti na fázi hospodářského rozvoje země a konkrétních cílech vlády. Pro rozvojové země mají tyto zóny tradičně jak politiku, tak infrastrukturu. V rozvojových zemích se často zřizují ZEZ na zvýšení výrobní konkurenceschopnosti na světovém trhu, na podporu hospodářského růstu a zahraničních investic tím, že nabízejí pobídky, jako jsou daňové pobídky, uvolněné předpisy a vylepšenou infrastrukturu. Cílem je přilákat podniky a vytvořit pracovní místa v těchto regionech, které mohou být tradičně ekonomicky znevýhodněné. Pro zóny orientované na export v rozvojových zemích existují čtyři politické důvody, které motivují jejich vznik (FIAS, 2008):

- ZEZ lze využít k přilákání PZI. Mnoho nových programů ZEZ, zejména na Středním východě, je navrženo s ohledem na tento cíl. Tento přístup může být prospěšný pro vlády, které chtějí podpořit hospodářský růst přilákáním zahraničních investic a vytvořením nových pracovních míst.
- ZEZ jako experimentální laboratoře pro aplikaci nových politik a přístupů. Tento přístup zahrnuje použití zón jako testovací základny pro nové politiky a předpisy před jejich potenciálním zavedením do zbytku ekonomiky. Čínské ZEZ jsou klasickým příkladem tohoto přístupu, kdy byly zavedeny a testovány nové politiky jako finanční, právní, pracovní a cenová politika v rámci zón, než byly rozšířeny do zbytku země. Tento přístup může být prospěšný pro vlády, které chtějí implementovat nové politiky a předpisy, protože jim umožňuje otestovat účinky politik v kontrolovaném prostředí před rozhodnutím o jejich implementaci ve větším měřítku. Umožňuje také vládě sledovat a řešit jakékoli potenciální výzvy nebo problémy předtím, než bude celostátně zaveden.
- ZEZ lze sloužit jako „tlakové ventily“ ke zmírnění rostoucí nezaměstnanosti. Tento přístup zahrnuje vytváření pracovních míst v rámci zón, což může pomoci snížit nezaměstnanost v okolních oblastech. Programy ZEZ Tuniska a Dominikánské republiky jsou často uváděny jako příklady robustních programů vytvářejících pracovní místa, které zůstaly enklávami s malým počtem vazeb na své hostitelské ekonomiky.

- ZEZ lze použít jako nástroj na podporu širší strategie hospodářské reformy. Z tohoto pohledu jsou zóny navrženy tak, aby pomohly zemi rozvíjet a diverzifikovat její export tím, že poskytnou způsob, jak snížit antiexportní zaujatost při zachování ochranných bariér pro domácí průmysl. ZEZ Tchajvanu a Jižní Koreje jsou příklady zemí, které zavedly zóny tímto způsobem a využívají je jako prostředek k posílení svých exportně orientovaných ekonomik. Tento přístup může být také přínosem pro země, které chtějí zvýšit svou konkurenceschopnost na světovém trhu a snížit svou závislost na několika klíčových exportech.

V rozvojových zemích jsou důvody pro budování ZEZ obvykle zaměřeny na podporu hospodářského růstu a přilákání zahraničních investic. Naproti tomu v rozvinutých zemích mohou být důvody pro zakládání ZEZ více politicky motivované. Těmito důvody mohou být (FIAS, 2008):

- přilákání zahraničních investorů je klíčovou motivací pro vytváření ZEZ. Každý program ZEZ je navržen tak, aby řešil tento problém. Program svobodné ekonomické zóny v Koreji a 22 přístupových zón Japonska jsou dobrými příklady toho, jak země využívají ZEZ k podpoře zahraničních investic.
- Jedním z nejdůležitějších faktorů, které tvůrci politik a investoři zvažují, pokud jde o rozvoj zóny, je vytvoření bodu rozvoje. Například zřízení irské zóny na letišti Shannon bylo za účelem zlepšení ekonomické situace celé země.
- Revitalizace ekonomicky postižených oblastí. Zakládání podnikových zón v různých průmyslově vyspělých zemích, jako jsou USA, Velká Británie a Francie, je motivováno především snahou zlepšit ekonomický status venkovských a městských oblastí. Tento program přispívá i ke zvýšení efektivity obchodu.
- V dnešní světové ekonomice je konkurenceschopnost klíčovým faktorem určujícím ekonomický úspěch země. I rozvinuté země si kladou za cíl udržet a zvýšit svou konkurenceschopnost.
- Mnoho společností volí umístění zóny na základě výhod fungování ve flexibilním, bezcelním prostředí. Program zóny zahraničního obchodu USA

je jedním z takových příkladů programu ZEZ. Jednou z největších výhod jsou nižší provozní náklady, které vyplývají ze snížení nákladů na pojištění, zabezpečení a režijních nákladů. Výhody působení v ZEZ jsou klíčovými faktory v rozhodovacích procesech společností při výběru místa pro jejich provoz.

- Vytvářením ZEZ se některé země snaží aktivně začlenit do mezinárodního obchodu. Pro tyto země jsou výhody integrace do mezinárodního obchodu prostřednictvím ZEZ jasné a aktivně se jich snaží využít.

3.5.1 Výhody pro investory

Na rozdíl od zbytku země se ZEZ řídí specifickými obchodními principy a mohou poskytovat určité výhody společnostem, které již v dané oblasti působí. Nabízením různých výhod se snaží udržet si stávající investory a přilákat nové. Níže uvedená tabulka č. 3 poskytuje základní přehled různých pobídek, které jsou k dispozici investorům ve ZEZ. Tyto pobídky se obecně dělí do dvou širokých kategorií: daňové a nedaňové pobídky.

Tabulka 3: Typy pobídek pro investory

Daňové pobídky	Nedaňové pobídky
Daňové pobídky pro firmy	Zjednodušené administrativní služby
Osvobození od cla	Zmírněné právní a regulační požadavky
Vrácení daně z přidané hodnoty	Služby na podporu exportu (vývozu)
Osvobození/snížení daně z nemovitosti	Infrastruktura
Snížení daně z příjmu fyzických osob a sociálního zabezpečení	
Dotace	

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat OECD, 2017.

Daňové pobídky jsou atraktivní možností pro investory, protože snižují celkové daňové zatížení společnosti. Mezi firemní daňové pobídky patří „daňové prázdny“, cílené snížení zákonné sazby daně z příjmu právnických osob, kapitálové náklady, finanční pobídky. Daňové prázdny jsou typem daňové pobídky, která osvobozuje firmy od placení daně z příjmu právnických osob a případně dalších daní po určitou dobu. Daňové prázdny mohou být pro společnosti krátkodobě atraktivní, protože poskytují okamžité úspory, ale z dlouhodobého hlediska mohou vyvolávat otázky spravedlnosti a konkurenceschopnosti. Na druhou stranu mohou být bohužel velmi problematické pro určité typy podniků, například ty, které již působí v určitém odvětví nebo činnosti (OECD, 2003).

Cílené snížení zákonné sazby daně z příjmu právnických osob může snížit výši daní, které ekonomika od firem vybírá. Toto opatření je relativně jednoduché na správu a ztráty příjmů jsou transparentnější. Zacilení těchto snížení na konkrétní činnosti nebo investory může způsobit problémy s daňovými úniky a úniky příjmů. K tomu může dojít, když podniky s vysokým zdaněním přesouvají zisky podnikům s nízkým zdaněním prostřednictvím převodních cen, a to jak v tuzemsku, tak v zahraničí (OECD, 2017).

Úlevy na kapitálové náklady jsou daňové pobídky, které podnikům umožňují odečíst náklady na kapitálové výdaje od jejich zdanitelných příjmů. Kapitálové náklady zahrnují zrychlené odpisy a investiční daňové dobropisy. Zrychlené odpisy snižují částku zdanitelných zisků, zatímco slevy na dani z investic poskytují přímé snížení částky daně z příjmu právnických osob (OECD, 2001).

Finanční pobídky, jako jsou nižší sazby srážkové daně z dividend a úleva při započtení mohou pomoci kompenzovat daň z příjmu právnických osob z rozděleného zisku (OECD, 2017).

Cla jsou daně vybírané vládou za zboží dovážené do země, včetně surovin, komponentů a kapitálových statků. Účelem cel je zvýšit příjmy pro vládu a někdy i chránit domácí průmysl. Zahraniční investoři mohou rovněž využít osvobození od cla na kapitálové statky. Tento typ pobídky může pomoci snížit počáteční náklady investice kvůli obtížím při vymáhání daní z kapitálových statků, které jsou obvykle vyšší než daně ze surovin (Easson, 2004).

Daň z přidané hodnoty je spotřební daň uplatňovaná v různých fázích výroby nebo konečného prodeje, když je k produktu přidána hodnota. V některých případech může daňový poplatník požadovat o vrácení DPH. Většina zemí, které udělují osvobození od cla,

také osvobozuje investory od dovozní DPH na stejné produkty. Obecně ale nepředstavují pro investora významné výhody, kromě výhod v oblasti peněžních toků (Easson, 2004).

Daň z nemovitosti je daň uvalená na nemovitosti a je obvykle vybírána místními nebo obecními správami. Osvobození od daně z nemovitosti nebo její snížení je pro investory výhodná, pokud chtějí snížit své daňové zatížení z nemovitostí v dané zóně. Výhodou osvobození od daně z nemovitosti spočívá v tom, že jsou zcela předvídatelné, přičemž obvykle mají omezenou dobu trvání (Easson&Zolt, 2002).

Snížené daně z příjmu fyzických osob a příspěvku na sociální zabezpečení se v některých ekonomikách používají jako pobídky k podpoře investic v místech s vysokou mírou nezaměstnanosti. Pokud osobní daně a příspěvky na sociální zabezpečení tvoří značnou část celkových nákladů na práci, může být dopad těchto pobídek minimální. Mohou mít příznivé dopady, ale investoři z nich pravděpodobně mnoho nevydělají. Mohou však přispět k pozitivnímu investičnímu prostředí a mohou být jedním z mnoha faktorů, které investoři při rozhodování o investicích zvažují (Easson&Zolt, 2002).

Dotace ve ZEZ mohou investorům poskytnout významné výhody, a to jak ve formě přímých dotací, jako je dodávka vody nebo elektřiny za nižší než tržní sazby, tak i ve formě nepřímých dotací, jako jsou zvláštní granty na vzdělávání a školení. Tyto dotace vedou k významným úsporám nákladů pro investory, zejména pro ty, kteří provozují velké podniky, které spotřebovávají velké množství zdrojů, jako je voda a elektřina (OECD, 2017)

Mezi nedaňové pobídky patří například zjednodušené administrativní služby, zjednodušené právní a regulační předpisy, podpora vývozu či infrastruktura. Zjednodušené administrativní služby představují soubor vládních služeb, jejichž cílem je usnadnit a zefektivnit fungování podniků. Tyto služby zahrnují poskytování jednotného portálu nebo jednoho kontaktního místa pro vládní služby, zrychlené celní služby, zjednodušené licenční postupy a potenciálně specializované právní rámce. V některých případech mohou zóny zmírnit různé předpisy a zákonné požadavky a vytvořit tak příznivější podnikatelské prostředí. Patří mezi ně zahraniční vlastnictví, pracovní a environmentální zákony a předpisy, pravidla pro pronájem a nákup pozemků. Podporu vývozu představuje soubor služeb poskytovaných vládou nebo jinými organizacemi, které pomáhají podnikům zvýšit jejich vývoz. Tyto služby zahrnují obchodní poradenství, podporu prodeje a marketingu, finance a služby exportních úvěrů. Cílem těchto služeb je pomoci podnikům překonat překážky a výzvy spojené s vývozem a zvýšit jejich konkurenceschopnost na mezinárodních trzích. ZEZ jsou navrženy tak, aby podporovaly ekonomický růst tím, že poskytují podnikům

příznivé prostředí, které podporuje jejich provoz. V důsledku toho mají často významný vliv na infrastrukturu v zóně, zejména v oblastech, které přímo souvisejí s aktivitami podniků působících v zóně. Poskytují zařízení, jako jsou školící střediska, skladovací prostory, obchodní služby, vysokorychlostní internet a telekomunikační služby (OECD, 2017).

3.6 Zvláštní ekonomické zóny ve světě

ZEZ využívají země po celém světě jako nástroj na podporu hospodářského růstu a strukturálních změn. Ve východní Asii hrály ZEZ zásadní roli v rozvoji „tygřích ekonomik“ tím, že poskytovaly platformu pro růst exportně orientované výroby. Podobně v Latinské Americe země jako Dominikánská republika, Salvador a Honduras využívaly svobodné zóny k využití preferenčního přístupu na americký trh, což vedlo k růstu velkých výrobních sektorů. Na Středním východě a v severní Africe přispěly ZEZ k exportně orientované diverzifikaci zemí, jako je Egypt, Maroko a Spojené arabské emiráty. V subsaharské Africe slouží Mauricius jako skvělý příklad úspěchu ZEZ jako ústředního politického nástroje podporujícího ekonomickou diverzifikaci a industrializaci. ZEZ se ukázaly jako účinné při přilákání investic, vytváření pracovních míst a podpoře dynamických výhod, jako je otevřenost, vstřebávání technologií, modernizace a strukturální transformace. Celkově ZEZ hrály klíčovou roli při podpoře hospodářského růstu a rozvoje v mnoha zemích po celém světě (Farole, 2014).

Před 70. léty 20. století se většina zón nacházela ve vyspělých průmyslových zemích, především v západní Evropě. Postupem času se zóny rozšířily do rozvojových zemí, zejména ve východní Asii a Latinské Americe (Farole, 2011).

V 80. letech se tempo rozvoje zón zrychlilo a rozšířilo se do nových regionů, včetně jižní Asie (Bangladěš, Pákistán), Jižní Ameriky a subsaharské Afriky. První soukromě rozvinuté a provozované zóny vznikly v Karibiku a Střední Americe v 80. letech. Od té doby se rozvoj zón rozšířil a v dnešní době lze zóny nalézt v zemích východní a střední Evropy, ve Společenství nezávislých států a v zemích středovýchodní a severní Afriky (FIAS, 2008).

Asie

Asie je hostitelem tří čtvrtin všech ZEZ na světě. Ve východní a jihovýchodní Asii řada zemí přijala programy ZEZ jako způsob, jak podpořit své exportně orientované růstové strategie a přejít od tradičního k netradičnímu vývozu. V posledních desetiletích vyspělejší

ekonomiky v regionu transformovaly své ZEZ a zahájily nové typy zón, jako jsou high-tech zóny a integrované rozsáhlé zóny, které zahrnují obytné oblasti a vybavenost. Tři z prvních zemí, které založily EZZ, byly Čína, Singapur a Korejská republika v 60. letech. Prostřednictvím své politiky byly tyto země schopny úspěšně rozvíjet exportně orientovaná průmyslová odvětví. Ostatní země v jihovýchodní Asii také začaly přijímat politiky EZZ během 70. let. Během pozdních 90. let se vlády Asie začaly zaměřovat na průmyslovou modernizaci a na zlepšení produktivity, což snížilo jejich závislost na levné pracovní síle. V důsledku toho se mnoho zemí začalo přesouvat ze zón s více aktivitami na oblasti zaměřené na inovace. Například provincie Tchaj-wan v Číně zřídila v 80. letech několik vědeckých parků. Během roku 2000 bylo spuštěno několik EZZ zaměřených na zemědělskou biotechnologii. Původní EZZ Kaohsiung, první ZEZ v provincii Tchaj-wan v Číně, je nyní rozšířen o oblasti pro logistiku a software. V současnosti je v Indii v provozu asi 231 ZEZ a přes 60 % z nich je zaměřeno na informační a komunikační technologie (UNCTAD, 2019).

Čína je bezpochyby jedním z nejúspěšnějších zakladatelů ZEZ. V roce 1980 byly v pobřežních oblastech země zřízeny čtyři zóny – Shenzhen, Zhuhai, Shantou a Xiamen. Čínská strategie ZEZ byla velmi úspěšná a vedla k tomu, že se země stala největším světovým vývozcem vyrobených položek a přední destinací pro PZI v rozvojovém světě. Dnes má země přes 200 zón různých typů, velikostí a průmyslového zaměření. Zatímco čínské zóny dominují celosvětovým zónám zaměstnanosti a zaměstnávají kolem 40 milionů lidí, zaměstnanost ZEZ v jiných rozvojových zemích od poloviny 90. let rychle rostla (Woolfrey, 2013).

Střední východ a Afrika

Ačkoli byly ZEZ v Africe přijaty poměrně pozdě, v poslední době nabývají na síle. Několik zemí, jako je Senegal, Ghana a Libérie, založilo EZZ během 70. let 20. století. Navzdory tomu byly ZEZ široce používány až v 90. letech 20. století. Bylo to způsobeno především snahou vlád napodobit rychlý ekonomický rozvoj východoasijských zemí. Vzhledem k různým faktorům, které brání růstu afrických ekonomik, bylo vytvoření ZEZ považováno za pragmatické řešení těchto problémů. Umožňuje vládám zaměřit se na řešení infrastrukturních a administrativních nedostatků v omezených oblastí. V současné době je v Africe odhadem 237 zavedených ZEZ a více než 200 samostatných podnikových zón (UNCTAD, 2019).

Většina svobodných zón v oblasti Středního východu a severní Afriky je navržena tak, aby usnadnila obchod mezi hostitelskou zemí a ostatními zeměmi. Ačkoli tyto zóny umožňují výrobní činnosti, obchod a související činnosti, jako je balení a přebalování, jsou stále nerozšířenější činnosti. I když mnohé z těchto zón umožňují výrobu, nemají tak významný ekonomický přínos jako například v Latinské Americe. Existují však výjimky, jako jsou kvalifikované průmyslové zóny (dále jen „PZ“) v Jordánsku a svobodná zóna Jebel Ali v Dubaji, které úspěšně rozvinuly výrobní zaměření a významně přispěly místním ekonomikám. V kvalifikovaných průmyslových zónách v Jordánsku se společnosti zabývají výrobou a distribucí oděvů pro americký trh. Svobodná zóna Jebel Ali v Dubaji se stala hlavním centrem obchodu a logistiky a ovlivnila vývoj podobných zón v dalších zemích v oblasti Perského zálivu. Dubaj se také ujala vedení v rozvoji specializovaných zón, jako je Internet City a Media City, které se zaměřují na export v oblasti informačních technologií a služeb souvisejících s médií. Abú Dhabí navíc rozvíjí rozsáhlou zónu offshore finančních služeb a trh s komoditami na ostrově Saadiyat, což dále zdůrazňuje potenciál zón pro ekonomický růst a rozvoj regionů Středního východu a severní Afriky (FIAS, 2008).

USA

ZEZ ve Spojených státech, známé jako zóny zahraničního obchodu, jsou bezcelní zóny. Tyto oblasti podněcují firmy k zakládání výrobních nebo distribučních provozů v rámci země namísto jinde. Nižší cla a celní zatížení, které zóny nabízejí, mohou společností působícím v Americe pomoci překonat nevýhody, kterým čelí ve srovnání s jinými regiony (UNCTAD, 2019).

Ve Spojených státech umožnilo široké využívání ZEZ zemím rozšířit své obchodní a exportní možnosti. Program zóny zahraničního obchodu USA byl založen v roce 1934, aby pomohl usnadnit jak výrobní, tak obchodní aktivity. Tento program dominuje zónové aktivitě v USA s 266 zónami ve stylu průmyslových areálů ve vstupních přístavech v zemi. Region také hostí některé z nejdynamičtějších zónových programů na světě, jako je Mexiko, Kostarika a Dominikánská republika. Program Maquiladora v Mexiku byl nápomocný při přilákání zahraničních investic a podpoře hospodářského růstu v zemi. Využitím nižších mzdových nákladů v Mexiku a výhodných obchodních dohod mohou společnosti vyrábět zboží s nižšími náklady a poté je exportovat na jiné trhy, včetně USA. Program zóny volného obchodu Dominikánské republiky je také navržen tak, aby podporoval investice a vytváření pracovních míst v zemi tím, že společnostem působícím v této zóně nabízí daňové a bezcelní

výhody. Program byl úspěšný v přilákání různých průmyslových odvětví, včetně textilu, elektroniky a lékařských zařízení. Zóny volného obchodu Kostariky je známý svou stabilitou a dobře rozvinutou infrastrukturou. Program nabízí firmám působícím v zóně daňové a bezcelní výhody, stejně jako přístup k vysoce vzdělané pracovní síle a k vynikající dopravní a komunikační síti. Tyto zónové programy jsou klíčovým faktorem při podpoře hospodářského rozvoje a vytváření pracovních míst v USA a hrají důležitou roli při usnadňování obchodu a investic v regionu (FIAS, 2008).

Evropa

ZEZ zaměřené na průmyslový nebo regionální rozvoj se nacházejí v zemích východní a střední Evropy, jako je Polsko, Bulharsko a Litva. Ve většině evropských zemí, kde se ZEZ nacházejí, je zapojení veřejnosti do správy těchto oblastí obvykle značné. Například v Bulharsku jsou ZEZ řízeny státní společnostmi. ZEZ v Česku a Polsku jsou také ve veřejném vlastnictví. V Chorvatsku jsou nemovitosti v bezpřístavních zónách ve vlastnictví vlády a jsou spravovány místními přístavními úřady (UNCTAD, 2019).

ZEZ mají v západní Evropě dlouhou historii, přičemž země jako Itálie a Dánsko využívaly zóny volného obchodu po staletí. Vzhledem k nařízení EU však většina západoevropských zón povoluje pouze balení či přebalování a skladování. Zpracovatelské operace jsou omezeny na několik konkrétních oblastí, jako je hamburská zóna volného obchodu zóny volného obchodu na Kanárských ostrovech, Azorách a Madeiře. ZEZ v EU jsou převážně veřejně vybudované a spravované a nacházejí se v přístavech pod kontrolou přístavních nebo celních orgánů. Založení první exportně zpracovatelské zóny v Irsku inspirovalo vývoj podobných programů v dalších zemích. Dalším pozoruhodným příkladem je městská svobodná zóna Francie. Každá země si vyžaduje povolení EU, aby si zachovala své svobodné zóny a vyjednala příslušné podmínky. V některých případech, jako je Maďarsko, se očekává, že odstraní mnoho zón, zejména ty, které neslouží žádnému účelu regionálního rozvoje (FIAS, 2008).

3.7 Zvláštní ekonomické zóny ve Vietnamu

Vznik ekonomických zón ve Vietnamu byl spojen s procesem ekonomické inovace země a jejím otevíráním se světu. ZEZ Vung Tau – Con Dao, která byla založena v roce 1979, byla první ZEZ ve Vietnamu a byla primárně zaměřena na vyhledávání, průzkum a

těžbu ropy a plynu na jižním kontinentálním šelfu Vietnamu a na podporu rozvoje dalších průmyslových odvětví, jako je rybolov a cestovní ruch. První ZEZ ve Vietnamu byla rozpuštěna po 12 letech. Ačkoli nebyly uvedeny žádné jasné důvody pro její rozpuštění, mnoho lidí věřilo, že model nepřinesl požadované výsledky. Navzdory úspěchu ropného a plynárenského průmyslu v ZEZ Vung Tau – Con Dao, který byl z velké části způsoben přírodními výhodami a mezinárodní podporou, nebyl model ZEZ schopen vytvořit požadovanou úroveň ekonomického rozvoje a růstu v regionu (VnEconomy, 2012).

Zavedení ZEZ ve Vietnamu v polovině 80. let znamenalo významný obrat v hospodářském rozvoji země. Vláda zavedla politiku k přilákání PZI prostřednictvím zřízení EZZ podle vzoru Tan Thuana v roce 1991. To byl zásadní krok v integraci Vietnamu do světové ekonomiky a podpoře hospodářského růstu. Ve druhé fázi rozvoje se země přesunula z EZZ na PZ, aby podpořila růst malých, exportně orientovaných výrobních jednotek. Tento krok byl v souladu s úspěšnými zkušenostmi jiných zemí jihovýchodní Asie. Později se Vietnam také snažil zavést high-tech PZ, pro které Vietnam pilotuje některé ekonomické zóny podél hranic s Čínou, Laosem a Kambodžou. První hraniční ekonomická zóna byla založena v Mong Cai v provincii Quang Ninh, jejíž hranice jsou v té době spojeny s Čínou. Tento krok měl za cíl přilákat do země pokročilejší technologie a průmysly náročné na znalosti. Po úspěchu high-tech PZ v Mong Cai vláda v roce 1998 zřídila svou první oficiální high-tech PZ v Hoa Lac nedaleko hlavního města. Cesta ekonomického rozvoje Vietnamu přes ZEZ nebyla bez výzev, země však dokázala tyto překážky překonat a pokračovat ve své cestě k udržitelnému hospodářskému růstu a rozvoji (Aijaz, 2022).

V reakci na úspěch rozvoje čínské PZ zahájil Vietnam také několik nových hospodářských politik. K červenci 2005 má země již zřízeno 124 exportních a průmyslových zón. Tyto zóny přilákaly investice v hodnotě více než 15 miliard dolarů (Creskoff, 2009).

Vietnam začal v roce 2018 diskutovat o zavedení tří ZEZ jako způsobu, jak vyřešit rozdíl v rozvoji s ostatními zeměmi v regionu a udržet svůj hospodářský růst. Vietnam zaznamenal výrazný ekonomický růst tažený pozitivním výkonem průmyslových zón, ekonomických zón a exportních zpracovatelských zón, ale stále má potíže dohnat ostatní vyspělé ekonomiky v regionu. Jako ekonomika tažená exportem silně závislá na Číně čelí rostoucímu konkurenčnímu tlaku ze strany dalších rozvíjejících se zemí v regionu, které se rovněž snaží přilákat zahraniční investice pro nízkonákladovou výrobu a montáž. Kvůli tomu bylo pro zemi náročné přilákat PZI k udržení svého hospodářského růstu. V reakci na to vietnamští lídři a tvůrci politik navrhli projekt ZEZ, který má za cíl otestovat a přijmout

nové instituce s větší svobodou a menší kontrolou ve strategických lokalitách Van Don, Phu Quoc a Bac Van Phong. Umožněním vynikajícího podnikatelského prostředí a efektivní správy se očekává, že model ZEZ urychlí ekonomický rozvoj a reformy. ZEZ jsou navrženy tak, aby stimulovaly inovace, vytvářely více pracovních míst a poskytovaly vyšší příjmy pro místní obyvatele, čímž podpoří výrobu a obchod a povedou k hospodářskému růstu. Kromě toho se očekává, že model ZEZ v příštích několika desetiletích usnadní přechod ke znalostní ekonomice založené na základech Průmyslu 4.0. Pro zajištění udržitelného rozvoje ZEZ se však Vietnam musí zaměřit na budování silných institucionálních struktur, podporu efektivní správy a zajištění ochrany životního prostředí a sociální odpovědnosti (Dao&Nguyen, 2020).

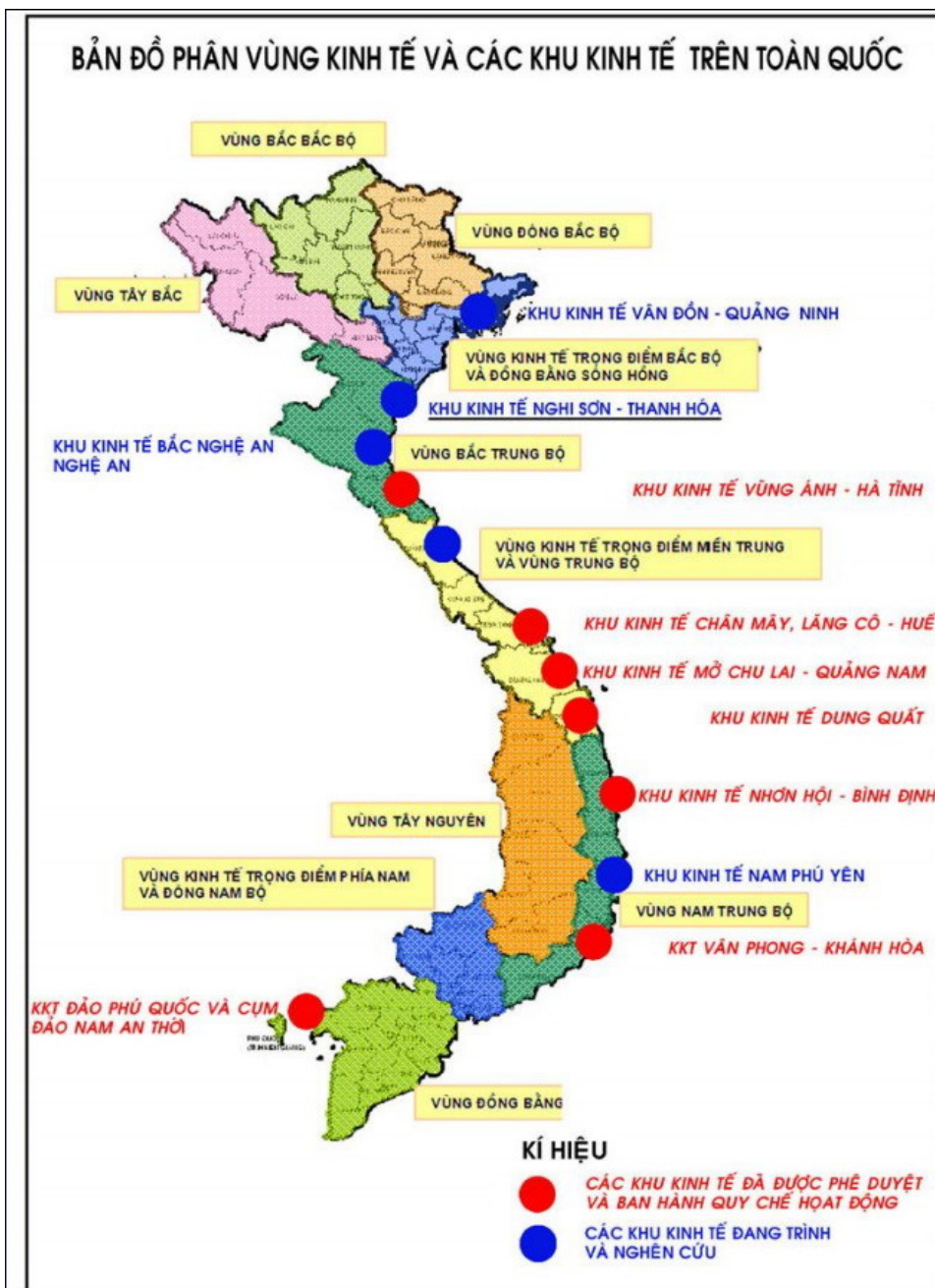
Zákon o zvláštních administrativně-ekonomických jednotkách ve Vietnamu je navrhovaná legislativa, která má za cíl zřídit v zemi tři ZEZ: Van Don v provincii Quang Ninh, Bac Van Phong v provincii Khanh Hoa a Phu Quoc v provincii Kien Giang. Hlavním účelem navrhovaného zákona je vytvořit příznivější prostředí pro investice, zejména v high-tech a vysoce hodnotných odvětvích, tím, že nabídne investorům pobídky, jako jsou daňové výjimky a jednodušší administrativní postupy. ZEZ by také měly větší autonomii a flexibilitu, pokud jde o správu a rozhodování. Navrhovaný zákon však čelil značné kritice a odporu různých skupin, zejména kvůli obavám o národní bezpečnost a suverenitu. Kritici vyjádřili obavy z možnosti zahraničního vlastnictví půdy v ZEZ, což by mohlo vést ke ztrátě kontroly nad klíčovými ekonomickými aktivy. Objevily se také obavy z potenciálního dopadu ZEZ na životní prostředí a místní komunity, stejně jako z potenciálu korupce a zneužití moci. V reakci na kontroverzi a protesty vietnamská vláda odložila schválení zákona. Budoucnost zákona o zvláštních ekonomických zónách ve Vietnamu zůstává nejistá, ale je jasné, že jakýkoli návrh bude muset vyvážit potenciální ekonomické výhody ZEZ s potřebou zajistit národní bezpečnost a suverenitu, stejně jako environmentální a sociální zájmy (Koty, 2020).

Severní, střední, jižní a mekongský region jsou čtyři klíčové ekonomické regiony (dále jen „KER“) Vietnamu. Severní KER zahrnuje oblasti jako jsou Hanoi, Hai Phong, Bac Ninh, Hai Duong, Hung Yen, Vinh Phuc a Quang Ninh. Tento region se zaměřuje na průmyslový rozvoj. Střední neboli centrální KER zahrnuje Thua Thien Hue, Da Nang, Khanh Hoa, Quang Nam, Quang Ngai a Binh Dinh. Zaměřuje se na rozvoj lehkého průmyslu v oblastech, jako je zpracování potravin, stavebních materiálů a oděvů. Jižní KER, který zahrnuje oblasti jako Ho Či Minovo město, Binh Duong, Dong Nai, Ba Ria – Vung Tau, Binh Phuoc, Long An a Tay Ninh, je považován za nejdynamičtější hospodářský region v zemi a zaměřuje se

na rozvoj sektoru služeb. Region Deltý Mekongu zahrnuje 13 provincií a měst jako jsou An Giang, Can Tho, Ca Mau, Kien Giang a Long An. Tyto čtyři regiony jsou hlavními centry hospodářského růstu, investic a rozvoje ve Vietnamu (BW Industrial, 2021).

Následující obrázek č. 1. ukazuje různé typy EZ a průmyslových parků, které se nacházejí ve Vietnamu.

Obrázek 1: Výskyt EZ ve Vietnamu

Zdroj: Bds123, Bản đồ Việt Nam mới nhất 2021 – Map of Vietnam, 2018.

3.7.1 Právní úprava a legislativa

Novela zákona o investicích schválená vietnamským parlamentem má za cíl atraktivit zemi pro zahraniční investory, zejména v hi-tech a inovativních odvětvích. Tento nový zákon vstoupil v platnost 1. ledna 2021. Zatímco Vietnam byl oblíbenou destinací pro zahraniční investice, velká část z nich byla v odvětvích, která se spoléhají na levnou pracovní sílu s nízkými technologickými požadavky. Vietnamská vláda uznala, že je třeba přejít k pokročilejším a inovativnějším oborům, a zavedla tak nové investiční pobídky, aby přilákala zahraniční investory do těchto oblastí. Změny investičního zákona jsou součástí snah Vietnamu stát se konkurenceschopnějším hráčem v rámci světové ekonomiky. Cílem země je přilákat více strategických investic a vybudovat robustnější a diverzifikovanější ekonomiku (Jarkulisch, 2020).

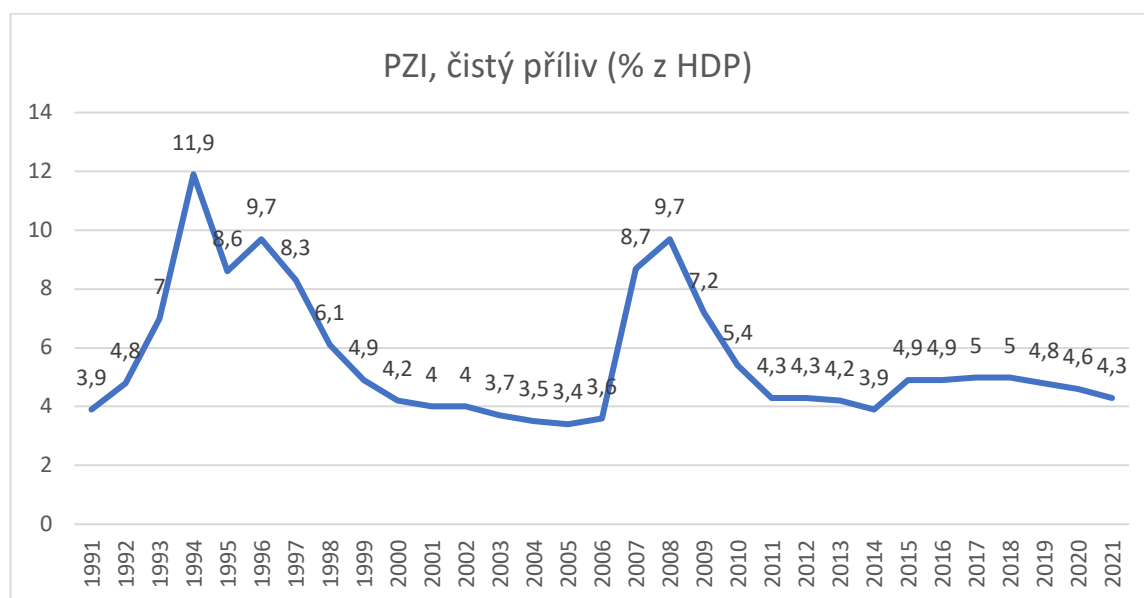
Nařízení o EZZ bylo vydáno prostřednictvím vyhlášky 322/HDBT v roce 1991, která zřídila některé z prvních EZZ, jako jsou Tan Thuan a Linh Trung. Následně byl model průmyslového parku zmíněn ve vyhlášce 192/CP z roku 1994, která stanovila pravidla pro průmyslové parky. Rychlý rozvoj průmyslových parků však vedl také k nepříznivým ekologickým důsledkům a problémům s kvalitou růstu. K řešení těchto problémů Vietnam zavedl řadu klíčových předpisů zaměřených na podporu rozvoje průmyslových parků od roku 1997. První vyhláška, vyhláška č. 36/ND-CP, byla vydaná v tomto roce a zaměřila se na zakládání průmyslových parků, EZZ a high-tech zón. Od té doby se právní rámec výrazně zlepšil vydáním různých předpisů, včetně rozhodnutí předsedy vlády č. 1107/QD-TTg z roku 2006, které schválilo rozvoj průmyslových parků ve Vietnamu do roku 2015 a poskytlo orientaci pro tyto parky do roku 2020. Mezi další předpisy, které měly dopad na rozvoj zón ve Vietnamu, patří nařízení vlády 29/2008/ND-CP, kterým se mění předpisy o průmyslových, exportně zpracovatelských a ekonomických zónách, a rozhodnutí předsedy vlády č. 43/2009/QD-TTg, která stanovila přidělení prostředků z centrálního rozpočtu na podporu výstavby průmyslových parků ve znevýhodněných oblastech. V roce 2012 vydal předseda vlády Směrnici 07/CT-TTg zaměřenou na zlepšení provozní efektivity a řízení průmyslových a ekonomických zón. Vyhláška 29/2008/ND-CP, kterou Vietnam vydal v roce 2008, byla v roce 2018 nahrazena vyhláškou 82/2018/ND-CP, oba poskytují definice pro PZ, ekonomické zóny, EZZ a hraniční ekonomické zóny ve Vietnamu. Definice těchto zón zůstaly v novější vyhlášce z velké části nezměněny. Nová vyhláška však obsahuje nové definice pro pomocné průmyslové oblasti, eko-průmyslové parky a pobřežní ekonomické zóny (Thanh, 2020).

4 Vlastní práce

4.1 Vliv zvláštních ekonomických zón na ekonomiku Vietnamu

Od zavedení politiky Doi Moi v roce 1986 se Vietnam soustředil na internacionalizaci a přilákání PZI s cílem transformovat ekonomiku. Průmyslové parky, ZEZ a technologické parky byly zřízeny s cílem poskytnout pobídky pro zahraniční investory a hrály klíčovou roli v ekonomické transformaci Vietnamu. V posledních letech se vietnamská vláda také zaměřila na integraci své ekonomiky se zbytkem světa prostřednictvím obchodních dohod a dvoustranných dohod o volném obchodu. Nárůst obchodu byl zásadním faktorem hospodářského růstu Vietnamu v posledních dvou desetiletích, přičemž celkový objem obchodu vzrostl z 5 miliard USD v roce 1990 na 298 miliard USD v roce 2014 (UNIDO, 2015).

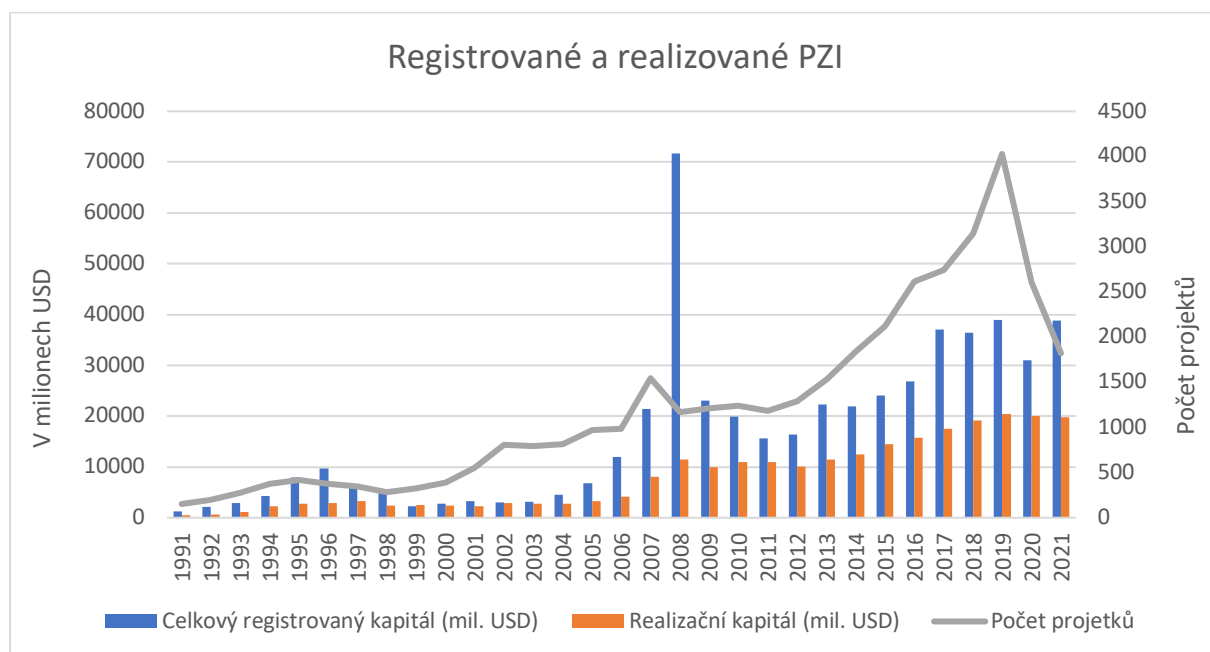
Graf 1: Přímé zahraniční investice, čistý příliv (% z HDP) ve Vietnamu v letech 1991 – 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Světová banka, 2021.

V grafu č. 1 je zachycen čistý příliv PZI (% z HDP) ve Vietnamu v letech 1991 až 2021. Země zažila období velkého přílivu PZI během 90. let do EZZ a PZ. PZI rovněž sehrály zásadní roli v hospodářském růstu země a v letech 2007 a 2008 došlo k prudkému nárůstu přílivu PZI. Během tohoto období Vietnam zaznamenal výrazný nárůst PZI, zejména ve výrobním sektoru, což přispělo k rychlému hospodářskému růstu země.

Graf 2: Registrované a realizované PZI ve Vietnamu v letech 1991 – 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat GSO.

Registrované a realizované PZI a počet projektů ve Vietnamu v období 1991 až 2021 jsou zachyceny v grafu č. 2. Vstup Vietnamu do Světové obchodní organizace (WTO) v roce 2007 zvýšil jeho atraktivitu pro zahraniční investory, což vedlo k rekordnímu objemu PZI v roce 2008 ve výši 71,7 miliard USD. Celosvětová ekonomická krize a některé domácí faktory však způsobily výrazný pokles závazků v oblasti PZI v období 2009 až 2011, přičemž v roce 2011 činily registrované PZI pouze 15,6 miliard USD. Navzdory tomuto poklesu se realizace zahraničních investic v tomto období mírně zvýšila a v roce 2011 dosáhla 11 miliard USD. V letech 2012 až 2016 došlo k oživení registrovaných PZI, a to z 16,3 miliard USD v roce 2012 na 26,9 miliard USD v roce 2016, přičemž jen v tomto roce se počet nových projektů zvýšil na 2 613. Nejoblíbenějším odvětvím zahraničních investorů byl zpracovatelský průmysl, na který připadala významná část registrovaných PZI (GSO).

V roce 2017 bylo nově licencováno 2 741 projektů s celkovým registrovaným kapitálem 37,1 miliard USD. Zpracovatelský průmysl byl v přilákání PZI nejúspěšnější, podílel se na celkovém registrovaném kapitálu až 47,6 %. Výroba a rozvod elektřiny, plynu, horké vody, páry a klimatizovaného vzduchu tvořily 27,2 % a ostatní ekonomické činnosti se podílely 25,2 %. Realizační kapitál v roce 2017 získal 17,5 miliard USD, což představuje nárůst o 10,8 % oproti minulému roku. Celkové PZI v roce 2020 dosáhly 31 miliard USD,

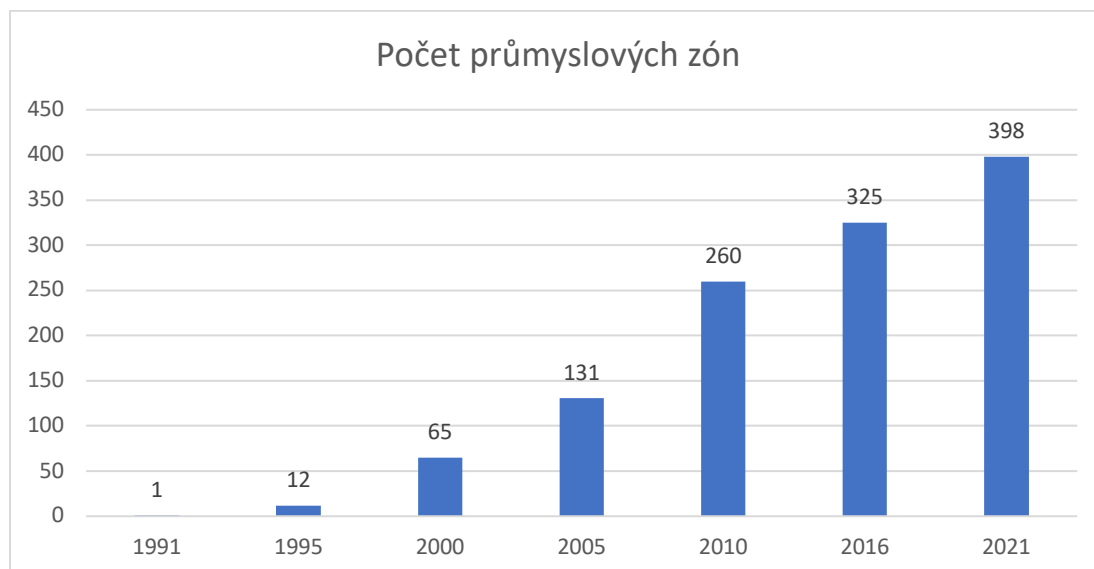
což představuje pokles o 20,3 % ve srovnání s rokem 2019. Nově licencovaných projektů PZI bylo 2 610, což je výrazný pokles oproti předchozímu roku, kdy nově licencovaných projektů PZI bylo 4 028. Zpracovatelský průmysl se na celkovém registrovaném kapitálu podílel 47,6 %. Výroba a rozvod elektřiny, plynu, horké vody, páry a klimatizovaného vzduchu tvořily 16,7 %, činnosti v oblasti nemovitosti 16 %, velkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidel a motocyklů tvořily 5,8 %. Odborné, vědecké a technické činnosti se podílely 4,9 %. Navzdory výzvám způsobeným pandemií COVID-19 se počet zahraničních investičních projektů v roce 2021 zvýšil. V daném roce bylo nově licencováno 1818 projektů s celkovým registrovaným kapitálem 38,9 miliardy USD, což je o 25,2 % více než v minulém roce. Nejatraktivnějším odvětvím pro investory je i nadále zpracovatelský průmysl, na která připadá 72,5 % celkového realizovaného kapitálu PZI. Výrazný nárůst celkového realizovaného kapitálu PZI zaznamenalo také odvětví realitních služeb (GSO).

Rozvoj PZ byl v posledních desetiletích klíčovou součástí strategie hospodářského rozvoje Vietnamu. Od zavedení prvních PZ ve Vietnamu v 90. letech 20. století došlo v zemi k výraznému nárůstu počtu PZ a objemu investic plynoucích do těchto oblastí. Z grafu č. 3 vyplývá, že k prosinci 2016 měla země zřízeno 325 PZ. V roce 2013 přilákaly PZ v centrálním pobřežním regionu celkem 189 PZI se základním kapitálem 2,7 miliard USD. V těchto oblastech také vzniklo 830 domácích projektů se základním kapitálem 2,3 miliard USD. Podle dostupných dat Ministerstva plánování a investic (dále jen „MPI“) ve Vietnamu, PZ hrají důležitou roli v procesu industrializace, tvoří 52 % celkových PZI, 42 % průmyslové výroby a 52 % exportu.

Do konce roku 2021 bylo ve Vietnamu do plánování zahrnuto celkem 564 PZ o celkové rozloze 211 700 hektarů. Z toho bylo založeno 398 PZ o celkové rozloze 123 500 hektarů. Jedním z největších projektů, který byl v roce 2021 zaregistrován, byl společný podnik thajské a japonské společnosti, kterému se podařilo investovat 611,4 milionů USD do závodu na výrobu papírových obalů ve Vinh Phuc v severním Vietnamu. Tento projekt zabírá více než 60 % PZ Binh Xuyen a díky němu se Vinh Phuc zařadil mezi tři nejvýznamnější lokality. Jihokorejský elektronický gigant LG zvýšil v únoru své investice v severním přístavním městě Hai Phong o 750 milionů USD a v srpnu 2021 o 1,4 miliardy USD. Tato investice zvýšila celkovou investici společnosti LG Display ve Vietnamu na 4,65 miliardy USD. Investice zvýší výrobu OLED displejů

společnosti v továrně Hai Phong, která se nachází v PZ Trang Due, na 13 až 14 milionů kusů měsíčně (Do, 2022).

Graf 3: Počet průmyslových zón ve Vietnamu v letech 1991 – 2016

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Statista, 2020.

Z grafu č. 3 a následné tabulky č. 4 vyplývá, že v průběhu dvou desetiletí se ve Vietnamu úspěšně zakládaly a rozvíjely EZ a PZ. V roce 2013 tvořily PZI přislíbené pro PZ a EZ ve Vietnamu více než 92 % celkových PZI v zemi ve výši 19,94 miliard USD. V daném roce EZ přilákaly 69 projektů PZI s celkovým investičním kapitálem 8,2 miliard USD a 225 domácích projektů s investičním kapitálem 5,9 miliard USD. PZ a EZ byly zřízeny v 61 provinciích a městech po celé zemi. Tyto oblasti jsou soustředěny především v klíčových ekonomických oblastech, které mají příznivou geografickou polohu a potenciál hospodářského rozvoje. PZ a EZ v severní provincii Quang Ninh přilákaly přes 970 milionů USD. K únoru 2020 je Hai Phong v severním Vietnamu domovem 13 PZ, přičemž 9 z nich je v EZ Dinh Vu – Cat Hai. V roce 2019 PZ a EZ umístěné v Hai Phong přilákaly 367 projektů PZI v hodnotě více než 14,7 miliard USD (MPI).

Rozvoj EZ ve Vietnamu je klíčovou součástí strategie hospodářského růstu země od 80. let 20. století. EZ byly zřízeny v různých částech země s cílem přilákat zahraniční investice, podpořit exportně orientovaná průmyslová odvětví a stimulovat hospodářský rozvoj v méně rozvinutých regionech. Vláda schválila 18 EZ po celé zemi, přičemž se zaměřila zejména na střední region, kde hospodářský rozvoj zaostává. Z 18 EZ se 10 nachází

ve střední oblasti země. EZ, které byly doposud schváleny ministrem, jsou uvedeny v následující tabulce č. 4.

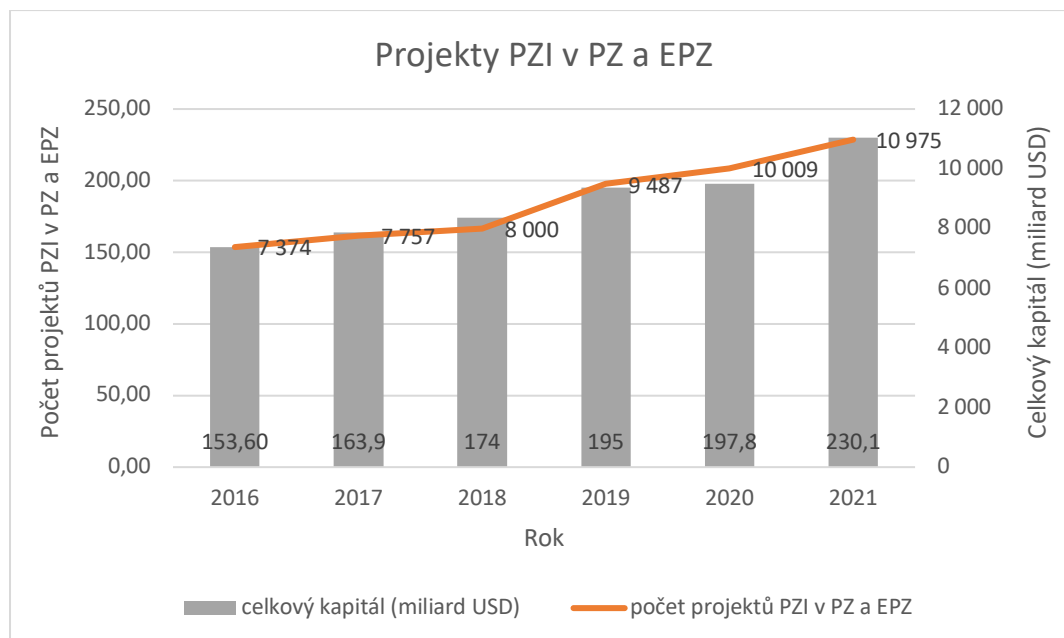
Tabulka 4: Ekonomické zóny ve Vietnamu

	Název EZ	Provincie	Region	Schváleno	Rozloha (ha)
1.	Chu Lai	Quang Nam	Střední Vietnam	5/6/2003	27.040
2.	Dung Quat	Quang Ngai	Střední Vietnam	11/3/2005	45.332
3.	Nhon Hoi	Binh Dinh	Střední Vietnam	14/6/2005	14.308
4.	Chan May – Lang Co	Thua Thien Hue	Střední Vietnam	5/1/2006	27.108
5.	Vung Ang	Ha Tinh	Střední Vietnam	3/4/2006	22.781
6.	Van Phong	Khanh Hoa	Střední Vietnam	25/4/2006	150.000
7.	Nghi Son	Thanh Hoa	Jižní Vietnam	15/5/2006	106.000
8.	Dong Nam Nghe An	Nghe An	Střední Vietnam	11/6/2007	20.776
9.	Van Don	Quang Ninh	Severní Vietnam	26/7/2007	217.133
10.	Dinh Vu – Cat Hai	Hai Phong	Severní Vietnam	10/1/2008	22.540
11.	Nam Phu Yen	Phu Yen	Střední Vietnam	28/4/2008	20.730
12.	Hon La	Quang Binh	Střední Vietnam	10/6/2008	10.000
13.	Dinh An	Tra Vinh	Jižní Vietnam	22/6/2009	39.020
14.	Nam Can	Ca Mau	Delta řeky Mekong	1/1/2011	10.802
15.	Phu Quoc	Kien Giang	Delta řeky Mekong	10/7/2013	58.923
16.	Quang Tri	Quang Tri	Střední Vietnam	5/11/2015	23.792
17.	Thai Binh	Thai Binh	Severní Vietnam	1/10/2017	30.583
18.	Quang Yen	Quang Ninh	Severní Vietnam	15/11/2020	13.303

Zdroj: vlastní zpracování dle MPI.

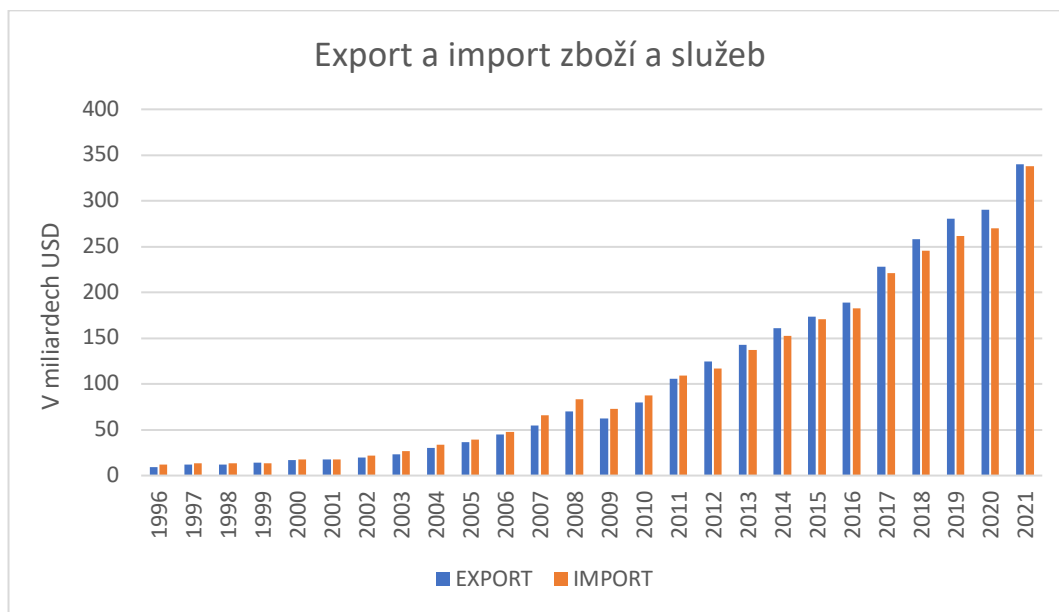
V grafu č. 4 je zobrazen počet projektů PZI a jejich celkový investiční kapitál (v miliardách USD) ve vietnamských PZ a EZZ v letech 2016 až 2021. Do konce roku 2016 PZ přilákaly 7 013 PZI s celkovou registrovanou investicí 111,4 miliard USD a EZZ přilákaly 361 projektů s celkovou registrovanou investicí 42,2 miliard USD. Počet projektů PZI ve zpracovatelském a výrobním sektoru představuje 70-80 % celkového počtu zahraničních investičních projektů v PZ a EZZ. V prvních 7 měsících roku 2017 přilákaly PZ a EZZ 7 757 projektů s celkovým investičním kapitálem 163,9 miliard USD, avšak realizovaný investiční kapitál dosáhl přibližně 58 %. V roce 2018 se těmto oblastem podařilo přilákat více než 174 miliard USD PZI do více než 8 000 projektů. Vzhledem k rychlému hospodářskému růstu a politické stabilitě země se v posledních letech počet projektů PZI do EZZ a PZ nadále zvyšoval. Podle MPI, v prvních šesti měsících roku 2020 přilákaly vietnamské PZ a EZZ 335 projektů PZI v hodnotě 6 miliard USD. Do konce září 2021 je v PZ a EZZ 10 975 platných investičních projektů, na kterých se podílejí zahraniční investoři. Celkový registrovaný kapitál těchto projektů činí 230,1 miliard USD, přičemž 8 257 z těchto projektů je již v provozu, což představuje 69,6 % celkového registrovaného investičního kapitálu (MPI).

Graf 4: Projekty PZI ve vietnamských PZ a EZZ v letech 2016 – 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat MPI.

Graf 5: Export a import zboží a služeb ve Vietnamu v letech 1996 – 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat Světová banka, 2021.

Graf č. 5 zachycuje hodnotu exportu a importu zboží a služeb ve Vietnamu v období 1996 až 2021. Z grafu č. 5 vyplývá, že v průběhu dvou desetiletí se hodnoty exportu a importu zboží a služeb v zemi výrazně zvyšoval. Podle dostupných údajů MPI Vietnamu, podniky ve vietnamských PZ a EZ dosáhly v roce 2016 vývozního obratu téměř 96 miliard USD, což představuje téměř 53 % celkového vývozního obratu země. To představuje nárůst o přibližně 8 % ve srovnání s rokem 2015 a poukazuje na významný přínos podniků v zónách k exportně orientované vietnamské ekonomice. Stejně tak dovozní obrat podniků dosáhl 94 miliard USD, což představuje 7 % nárůst oproti předchozímu roku. Z toho vyplývá, že podniky nacházející se v zónách jsou stále odhodlány podporovat zpracovatelský průmysl země a rozvoj dalších průmyslových odvětví. V severní provincii Quang Ninh v roce 2019 dosáhly nájemní podniky prostřednictvím PZ a EZ příjmů přes 2 miliardy USD. Tyto podniky vytvořily více než 25 000 pracovních míst a dosáhly obratu z dovozu a vývozu přes 2,4 miliardy USD.

4.2 Phú Quốc, Vân Đồn, Bắc Vân Phong

Projekt ZEZ ve Vietnamu je významnou iniciativou vlády, jejímž cílem je přilákat zahraniční investice a podpořit hospodářský růst v zemi. Navrhovaný „Zákon o zvláštních administrativně-ekonomických jednotkách“ zahrnuje zřízení tří ZEZ ve Van Don, Van Phong a Phu Quoc. Zahraničním investorům budou v těchto ZEZ poskytnuta zvláštní privilegia, například budou moci využívat pronájmy půdy na 99 let. Proti zákonu však v zemi došlo k rozsáhlým protestům kvůli obavám, že zahraniční investoři, zejména z Číny, získají kontrolu nad vietnamskou půdou a suverenitou. Navzdory protestům vietnamská vláda stále vnímá zřízení těchto zón jako způsob, jak přilákat více zahraničních investic a vytvořit pracovní příležitosti pro místní obyvatelstvo (Doan, 2018).

Vietnamská vláda vybrala Van Don v provincii Quang Ninh, Bac Van Phong v provincii Khanh Hoa a Phu Quoc v provincii Kien Giang jako tři oblasti pro rozvoj nových ZEZ. Následující obrázek č. 2 zobrazuje umístění tří ZEZ plánované vietnamskou vládou se zvláštními preferenčními politikami. Tyto oblasti byly již dříve označeny jako EZ, ale vláda se rozhodla do nich dále investovat, aby je povýšila na ZEZ. Rozvoj těchto ZEZ je součástí širšího úsilí Vietnamu o ekonomické reformy a modernizaci, jejichž cílem je přeměnit zemi na ekonomiku s vysokými příjmy do roku 2045.

Obrázek 2: Výskyt tří ZEZ ve Vietnamu

Zdroj: Bất Động Sản Đức Anh Land.

Phú Quốc

ZEZ Phú Quốc byla zřízena rozhodnutím předsedy vlády č. 31/2013/QĐ-TTg ze dne 22. května 2013 s účinností od 10. července 2013. Phú Quốc je významnou rozvojovou iniciativou v provincii Kien Giang, která se nachází v oblasti delty Mekongu v jihozápadním Vietnamu. Tato zóna zahrnuje celý ostrov Phú Quốc a několik menších ostrovů a ostrůvků. Phú Quốc se z divočiny proměnil v domácí a mezinárodní turistické centrum s luxusními letovisky, hotely a zábavními zařízeními světové úrovně. ZEZ Phú Quốc se prioritně zaměřuje na odvětví a sektory, které by měly přispět k rozvoji regionu, jako je cestovní ruch, hotely, zdravotnictví, vzdělávání, správa nemovitostí a obchod.

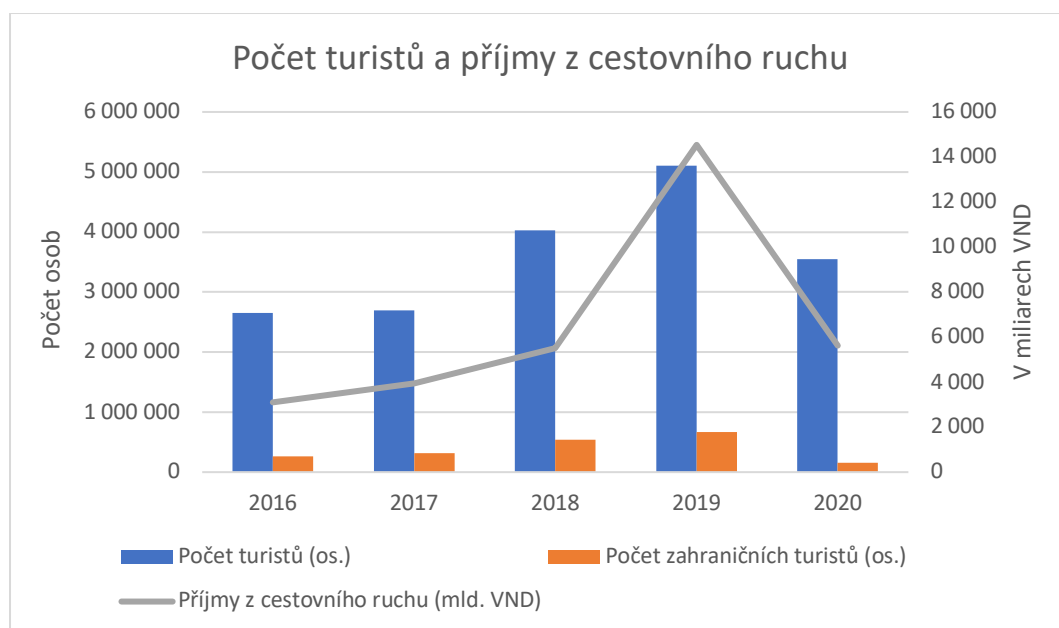
Phú Quốc je největším ostrovem ve Vietnamu s celkovou rozlohou 574 km² a s počtem obyvatel přibližně 179 480 k roku 2019. Strategická poloha zóny a jeho rychlý hospodářský růst v posledních letech z něj učinily atraktivní destinaci pro investory. V letech 2010 až 2019 zaznamenala ZEZ Phú Quốc průměrný růst regionálního hrubého domácího produktu o více než 38 %. V roce 2020 činil hrubý domácí produkt (dále jen „HDP“) na obyvatele Phú Quốc 4 907 USD na osobu za rok. ZEZ Phú Quốc upřednostňuje investice, které přispívají k rozvoji jeho technické a sociální infrastruktury, se zaměřením na cestovní ruch, služby, rozvoj infrastruktury, obnovitelné zdroje energie a mořskou akvakulturou. K lednu 2021 přilákal Phú Quốc 372 investičních projektů s celkovým kapitálem 16,5 miliardy USD (Nguyen, 2021).

Od roku 2014 se v ZEZ uskutečnila řada domácích i zahraničních investičních projektů. Do poloviny srpna 2016 bylo v ZEZ Phú Quốc licencováno 244 investičních projektů v celkové hodnotě přes 14 miliard USD. Podle místopředsedy okresního lidového výboru se investiční projekty zaměřují především na infrastrukturu a rozvoj městských oblastí, námořní ekonomiku, cestovní ruch, obchod a služby. Z licencovaných projektů bylo dokončeno a uvedeno do provozu 28 projektů v hodnotě 1,57 miliardy USD. Phú Quốc přilákal řadu významných investičních projektů, včetně Vinpearl Safari a systém lanovek An Thoi-Hon Thom (MPI). Podle statistik MPI v roce 2018 Phú Quốc přilákal 238 projektů investujících do rozvoje cestovního ruchu v celkové hodnotě až 335 448 miliard VND, což představuje 84 % projektů realizovaných v provincii Kiên Giang.

Rozvoj infrastruktury, jako jsou letiště, námořní přístavy a dopravní systémy výrazně přispěl k růstu cestovního ruchu ve Phú Quốc. Tento rozvoj učinil z Phú Quốc příznivou destinaci pro investory. Ke zvyšujícímu se počtu turistů ve Phú Quốc přispěl také

rychlý nárůst podniků poskytujících služby, jako jsou hotely, restaurace a cestovní kanceláře. V roce 2012 bylo jeho cílem přilákat pouze 300 000 turistů, ale od roku 2014 se jejich počet výrazně zvýšil. Počet turistů, kteří v roce 2017 navštívili Phú Quốc, se blížil téměř 3 milionům. V roce 2019 dosáhl počet turistů ve Phú Quốc přes 5 milionů, přičemž 671 896 turistů tvořili zahraniční a je to nárůst o 26,9 % ve srovnání s rokem 2018. Příjmy z cestovního ruchu na ostrově dosáhly v roce 2017 téměř 4 000 miliard VND, což představovalo 86,32 % příjmů z cestovního ruchu provincie Kiên Giang. I přes ničivé následky pandemie COVID-19 v roce 2020 se mnoho turistů stále rozhodlo navštívit Phú Quốc. V roce 2020 ostrov navštívilo přes 3,5 milionů turistů a získal celkové příjmy z cestovního ruchu 5 617 miliard VND. Růst cestovního ruchu na ostrově Phú Quốc v období 2016 až 2020 je zobrazen v následujícím grafu č. 6.

Graf 6: Počet turistů a příjmy z cestovního ruchu ve Phú Quốc v letech 2016 – 2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Quyet, 2022.

Z grafu č. 6 vyplývá, že ekonomika cestovního ruchu ve Phú Quốc zaznamenala výrazný růst v letech 2016 až 2020, a to v průměru o 42 %. V roce 2019 bylo tempo růstu obzvláště vysoké a dosáhlo 163 %. V důsledku dopadu pandemie COVID-19 v roce 2020 však počet turistů navštěvujících Phú Quốc klesl o 61 % oproti roku 2019. Rychlý rozvoj cestovního ruchu ve Phú Quốc přispěl k tomu, že se provincie Kiên Giang stal novým centrem cestovního ruchu ve Vietnamu, které konkuruje ostatním regionům, jako jsou jižní

a centrální pobřeží, Khánh Hòa a Bình Thuận. V letech 2017 až 2020 se ostrov trvale podílel na celkových příjmech z cestovního ruchu provincie Kiên Giang, a to až 71 % – 86 %, který lze zaznamenat na následující tabulce č. 5.

Tabulka 5: Příjmy z cestovního ruchu ve Phú Quốc ve srovnání s příjmy z cestovního ruchu v provincii Kiên Giang v letech 2017 – 2020

	Příjmy z cestovního ruchu ve Phu Quoc (mld. VND)	Příjmy z cestovního ruchu v provincii Kien Giang (mld. VND)	Podíl (%)
2017	3 956	4 582	86.32
2018	5 518	6 373	86.58
2019	14 538	18 596	78.17
2020	5 617	7 867	71.39

Zdroj: vlastní zpracování dle Quyet, 2022.

Kromě toho, že je Phú Quốc ideálním místem pro turisty, roste zde také počet hlubokomořských přístavů a zařízení pro mořskou akvakulturu. Vzhledem k dlouhému pobřeží a bohatým rybářským revírům má 5 velkých přístavů, které jsou schopny odbavit více než 10 000 rybářských plavidel. Jižní cíp ostrova je známý jako souostroví An Thoi, které je pro Phú Quốc důležitou oblastí s rušným rybářským a mezinárodním přístavem (Nguyen, 2021).

Významný růst cestovního ruchu ve Phú Quốc ovlivnil a způsobil, že se ekonomika provincie Kiên Giang posunula směrem k vyšším aktivit ve službách a omezení zpracovatelského průmyslu. Provincie Kiên Giang do roku 2019 přilákala 796 investičních projektů s celkovým základním kapitálem 23,4 miliardy USD, ve kterých je 56 projektů PZI s celkovým registrovaným kapitálem 2,7 miliardy USD. Většina PZI je zaměřena na oblasti cestovního ruchu, zpracování, dopravy a výroby. V prvních šesti měsících roku 2020 dosáhl regionální HDP v Kiên Giang 1,4 miliardy USD, přičemž na zemědělství, akvakulturu a lesnictví připadalo 36,5 %, na průmysl a stavebnictví 19,59 % a na služby 41,27 % (Nguyen, 2020).

Vân Đồn

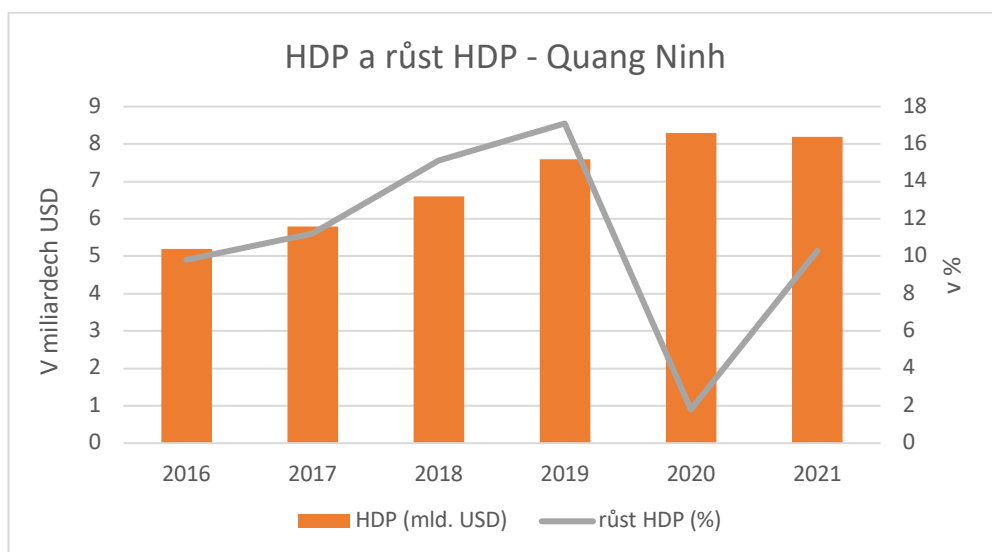
ZEZ Vân Đồn se nachází v severní provincii Quảng Ninh ve Vietnam. Byla zřízena rozhodnutím předsedy vlády č. 120/2007/QĐ-TTg ze dne 26. července 2007, s cílem stát se centrem vysoce kvalitní mořské a ostrovní ekologie a špičkových služeb, jakož i leteckým uzlem, centrem mezinárodního obchodu a přispět k hospodářskému rozvoji provincie Quảng Ninh. Vân Đồn zahrnuje tarifní a netarifní zónu. Zóna se nachází na strategickém místě, sousedí s Čínou a nachází se v blízkosti hlavních námořních přístavů a letišť, což z ní činí atraktivní destinaci pro investory. Vân Đồn má více než 46 000 obyvatel a zahrnuje více než 600 ostrovů, rozkládá se na ploše 2 171,33 km², z toho plocha pevniny činí 551,33 km² a plocha moře 1 620 km². Prioritou je rozvoj obchodu, high-tech průmyslu, cestovního ruchu, letiště a námořních přístavů.

Podle Ministerstva výstavby ve Vietnamu, bylo v období 2012 až 2017 zmobilizováno a přilákáno provincií Quảng Ninh více než 2,6 miliard USD na rozvoj infrastruktury a investice do investičních projektů pro rozvoj ZEZ Vân Đồn. K prosinci 2017 tato oblast přilákala 54 projektů s celkovým základním kapitálem 21 569 miliard VND, zejména v oblasti cestovního ruchu, akvakultury, nemovitostí a dopravy. ZEZ Vân Đồn přilákala významné investice do infrastrukturních projektů, jako je mezinárodní letiště Vân Đồn v hodnotě 1,6 miliardy USD a dálnice Hạ Long – Vân Đồn. Dálnice Hạ Long – Vân Đồn dlouhá 80,2 km přispívá k hospodářskému rozvoji regionu. Dálnice má čtyři jízdní pruhy s průměrnou rychlostí 100 km/hod. Celková investice do tohoto projektu přesahuje 477,3 milionů USD a dálnice byla uvedena do provozu v prosinci roku 2018. Tato dálnice navíc slouží jako důležitá dopravní brána spojující Vietnam a Čínu a země ve Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN). K dalším významným projektům PZI patří turistický resort v hodnotě 580 milionů USD společnosti Sun Group a letovisko v hodnotě 260 milionů USD společnosti CEO Group (Ministerstvo výstavby ve Vietnamu).

V roce 2020 ekonomika ve Vân Đồn i přes výzvy způsobené pandemií COVID-19 nadále rostla. ZEZ přilákala 44 investičních projektů s registrovaným kapitálem v celkové hodnotě přes 1,14 miliardy USD, přičemž bylo 18 projektů PZI s celkovým registrovaným kapitálem ve výši 860 milionů USD. Většina zahraničních investic pocházela ze Singapuru, Jižní Koreje a Japonska. Tyto projekty se zaměřovaly zejména na oblast cestovního ruchu a pohostinství, nemovitostí a rozvoje infrastruktury. Jedním z klíčových motorů růstu ve Vân Đồn byl rozvoj turistického průmyslu. V ZEZ se nacházejí některé z nejoblíbenějších

vietnamských turistických destinací, včetně zálivu Hạ Long, který je na seznamu světového dědictví UNESCO. Vláda rovněž zavedla opatření na podporu růstu jiných odvětví než cestovního ruchu, např. zpracovatelského průmyslu a logistiky. ZEZ má vybudovanou moderní infrastrukturu, včetně mezinárodního letiště, námořního přístavu a dálnice, která usnadňuje podnikům dopravu a logistiku.

Graf 7: HDP a růst HDP v provincii Quảng Ninh v letech 2016 - 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle dat GSO.

Provincie Quảng Ninh ve Vietnamu zaznamenala v posledních letech významný hospodářský růst. Graf č. 7 zobrazuje vývoj HDP a růst HDP v provincii Quảng Ninh v období 2016 až 2021. V roce 2020, i přes negativní vliv pandemie COVID-19 na světovou ekonomiku, HDP Quảng Ninh nadále rostl a dosáhl přibližně 8,3 miliardy USD. Pandemie COVID-19 však měla na odvětví cestovního ruchu v dané provincii značný dopad a způsobil prudký pokles počtu návštěvníků v daném roce. V důsledku toho bylo tempo růstu HDP Quảng Ninh v roce 2020 mnohem nižší než v předchozích letech.

PZI v ZEZ Vân Đồn měly významný vliv na rozvoj provincie Quảng Ninh. Zóna je strategickým centrem mezinárodního obchodu, neboť se nachází v blízkosti velkých námořních přístavů a má nové mezinárodní letiště. Tato oblast přilákala několik rozsáhlých projektů PZI, včetně komplexu kasina a letoviska v hodnotě 2,5 miliard USD, projektu inteligentního města v hodnotě 136 milionů USD a projektu high-tech sektoru zemědělství v hodnotě 260 milionů USD. Projekty, které získaly PZI ve Vân Đồn, pokrývají širokou

škálu průmyslových odvětví, včetně výroby, logistiky, cestovního ruchu a nemovitostí. Tato odvětví mají významný dopad na místní ekonomiku, poskytují pracovní místa a zajišťují příjmy. Například projekt mezinárodního letiště Vân Đồn společnosti Sun Group vytvořil více než 2 000 pracovních míst. Výstavba nových silnic, letišť a námořních přístavů usnadnila pohyb osob a zboží, čímž se provincie stala dostupnější a zlepšilo se její spojení s ostatními regiony. Zejména letiště podpořilo rozvoj turistického průmyslu v provincii Quảng Ninh a usnadnilo turistům návštěvu vyhlášených turistických atrakcí, jako je například záliv Hạ Long Bay.

Bắc Vân Phong

EZ Vân Phong byla založena 25. dubna 2006 na základě rozhodnutí předsedy vlády č. 92/2006/QĐ-TTg. Zóna se nachází v provincii Khánh Hòa, která patří do oblasti jižního centrálního pobřeží Vietnamu. EZ Vân Phong má celkovou rozlohu 150 000 hektarů, včetně 70 000 hektarů půdy a 80 000 hektarů vodní plochy. Jedná se o multisektorovou oblast, která zahrnuje různá průmyslová odvětví. Mezi ně patří ropná rafinérie, kontejnerový přístav a tranzitní uzel pro ropné produkty. Zóna byla označena za ideální oblast pro rozvoj cestovního ruchu v provincii Khánh Hòa.

ZEZ Bắc Vân Phong se nachází na severu ekonomické zóny Vân Phong a je její součástí. Přítomnost několika námořních přístavů v této oblasti znamená, že má vynikající spojení s dalšími významnými ekonomickými centry v regionu. Je zde snadný přístup k různým dopravním sítím, jako jsou železnice, dálnice a letiště. Díky těmto faktorům je Bắc Vân Phong atraktivní investiční destinací pro podniky, které vyžadují efektivní dopravní a logistickou infrastrukturu. Vláda vymezila několik klíčových průmyslových odvětví pro rozvoj v zóně, mezi které patří výroba, logistika, cestovní ruch a high-tech průmysl. Na podporu těchto odvětví zřídila vláda v rámci ZEZ Bắc Vân Phong několik průmyslových parků a zón. PZI byly hlavním faktorem rozvoje ZEZ. Od svého založení tato oblast přilákala velké množství jak místních firem, tak i nadnárodních společností. Mezi významné nadnárodní společnosti působící v této oblasti patří Nestlé, Samsung a LG. Tyto firmy přispěly k hospodářskému rozvoji provincie a vytvořily tisíce pracovních míst. Do konce února 2017 ZEZ přilákala 145 investičních projektů, z nichž bylo 26 zahraničních investic, s celkovým registrovaným kapitálem 1,46 miliardy USD. V roce 2021 tato oblast přitáhla

více než 150 projektů, jejichž celkový registrovaný kapitál přesahuje 4 miliard USD. Mezi nimi je 30 zahraničních a 120 domácích projektů (MPI).

Ve ZEZ Bắc Vân Phong je plánováno nebo se realizuje řada významných projektů. Tyto projekty mají přispět k rozvoji dané oblasti a přilákat investice domácích i zahraničních investorů. Jedním z významných projektů v zóně je Tepelná elektrárna Vân Phong 1, která má kapacitní rozsah 1 320 MW. Jedná se o významný energetický projekt ve ZEZ s celkovou investicí přibližně 2,58 miliard USD. Tato zóna je základnou korejské loděnice Hyundai Vietnam, která má podporu korejské společnosti. Loděnice dosahuje ročních příjmů přes 500 milionů USD, každoročně přispívá do místního rozpočtu více než 5 milionů USD a zaměstnává více než 5 000 pracovníků. Dalším významným projektem je mezinárodní překladiště Vân Phong s celkovou investicí přibližně 1,7 miliard USD. Jedná se o projekt hlubokovodního přístavu, který slouží jako hlavní brána pro přepravu zboží v regionu. Golfové hřiště a resort Vân Phong je projekt v oblasti cestovního ruchu (MPI).

Bắc Vân Phong je nová ZEZ v severní části provincie Khánh Hòa, která byla naplánována a rozvíjena tak, aby se stala klíčovým ekonomickým centrem v centrálním regionu Vietnamu. Rozvoj zóny Bắc Vân Phong by měl mít významný dopad na ekonomiku provincie Khánh Hòa, a to hned v několika směrech (MPI):

- rozvoj dané oblasti přinese do provincie Khánh Hòa více investic a obchodních příležitostí, zejména v odvětvích, jako je logistika, doprava a zpracovatelský průmysl. To povede k vytvoření pracovních míst, růstu příjmů a zlepšení životní úrovně místních obyvatel.
- Výstavba různých infrastrukturních projektů v oblasti, jako jsou mosty, přístavy, letiště a silnice, bude mít pozitivní vliv na rozvoj infrastruktury v provincii. To usnadní podnikům v regionu přepravu zboží a poskytování služeb.
- Rozvoj ZEZ podpoří také trh s nemovitostmi v Khánh Hòa.
- Zřízení této zóny vyžaduje velké množství pracovních sil s různými dovednostmi, od inženýrství a stavebnictví až po finance a marketing. Což by vedlo k rozvoji kvalifikované pracovní síly v provincii a způsobí dlouhodobý přínos pro místní ekonomiku.
- Rozvoj Bắc Vân Phong bude mít pozitivní dopad na cestovní ruch v provincii, tím že se zvýší počet turistů a příjmy místního turistického průmyslu.

Lze říci, že rozvoj ZEZ Bắc Vân Phong má významný dopad na ekonomiku provincie Khánh Hòa, podporuje její hospodářský růst, rozvoj infrastruktury a cestovní ruch. Do budoucna může ZEZ potenciálně vytvořit problémy v oblasti životního prostředí, které bude potřeba řešit pro udržení ekonomického růstu regionu.

4.3 SWOT analýza ZEZ Phú Quốc

Silné stránky

ZEZ Phú Quốc ve Vietnamu má několik silných stránek, které z ní činí atraktivní destinaci pro investory. Jednou z hlavních předností této zóny je jeho strategická poloha. Phú Quốc se nachází v Thajském zálivu, v blízkosti hlavních měst jihovýchodní Asie, včetně Bangkoku a Singapur. To z něj činí atraktivní destinaci jak pro domácí, tak i pro zahraniční investory a turisty, protože nabízí snadný přístup na velký a rostoucí trh. Další silnou stránkou Phú Quốc je rychle rozvíjející se cestovní ruch. V posledních letech zaznamenala zóna výrazný nárůst počtu turistů. Jen v roce 2019 jej navštívilo více než 5 milionů turistů a příjmy z cestovního ruchu dosáhly ve Phú Quốc až 14,5 miliardy VND. Phú Quốc je také známý svými četnými plážemi, lesy a rozmanitým mořským ekosystémem, což z něj tvoří oblíbenou turistickou destinaci. Kromě cestovního ruchu je Phú Quốc také centrem obchodu a investic. V oblasti se nachází řada rozsáhlých rozvojových projektů, včetně letoviska Vinpearl a Vinpearl Safari, které pomohly přilákat na ostrov významné zahraniční investice. Na ostrově se nachází několik speciálních řemeslných vesnic, které vyrábějí jedinečné a proslulé produkty, jako je rybí omáčka a pepř. Tyto výrobky si získaly národní i mezinárodní uznání, což podpořilo růst místních podniků v ZEZ.

Slabé stránky

Je důležité poznamenat, že navzdory mnoha silným stránkám se ZEZ Phú Quốc potýká také s několika slabými stránkami, které mohou bránit jejímu rozvoji. Jedním z hlavních faktorů je omezená dostupnost turistů a aktivit mimo sezónu, což může omezit příjmy místních podniků. Další výzvou je nedostatečné seznámení s místní historií a kulturou, což může negativně ovlivnit celkový turistický zážitek návštěvníků. Rozvoji cestovního ruchu ve Phú Quốc může bránit také špatná infrastruktura a doprava, která návštěvníkům ztěžuje orientaci v oblasti. Slabou stránku této zóny je také nedostatek

kvalifikované pracovní síly a odborných znalostí v některých odvětvích. Rozvoj regionu může ovlivnit také nedostatek marketingových strategií a informačních systémů pro odvětví cestovního ruchu, což může podnikům zabránit v oslovení potenciálních zákazníků. Dalším velkým problémem je dopad cestovního ruchu a podnikatelské výroby v oblasti na životní prostředí. V neposlední řadě existují problémy s místní bezpečností a ochranou. Řešení těchto nedostatků bude mít zásadní význam pro zajištění udržitelného rozvoje ZEZ Phú Quốc v dlouhodobém horizontu.

Příležitosti

Jednou z klíčových oblastí pro PZI v dané zóně je rozvoj špičkových turistických zařízení a služeb, jako jsou luxusní letoviska, lázně, golfová hřiště a kasina. Phú Quốc disponuje moderní infrastrukturou včetně letišť, námořních přístavů a dálnic, což podnikům usnadňuje dopravu a logistiku. Příležitost pro PZI existuje v oblasti rozvoje a zlepšování infrastruktury v ZEZ, zejména v oblasti dopravy a energetiky. Kromě toho mohou PZI směřovat také do rozvoje iniciativ udržitelného cestovního ruchu, jako je ekoturistika a kulturní turistika, což vede k zachování přírodních a kulturních dědictví ve Phú Quốc. Poptávka po rezidenčních komerčních nemovitostech v zóně roste a tím se otevírají příležitosti pro PZI v oblasti nemovitostí. Celkově v ZEZ Phú Quốc existuje řada příležitostí pro PZI, zejména v oblasti cestovního ruchu, rozvoje infrastruktury, nemovitostí, zemědělství a akvakultury a obnovitelných zdrojů energie. Strategická poloha, rostoucí ekonomika, příznivá politika a pobídky poskytované vládou z této ZEZ činí atraktivní destinaci pro zahraniční investory.

Hrozby

Mezi hrozby pro ZEZ Phú Quốc patří zhoršování životního prostředí způsobené turistickými aktivitami, neboť rostoucí počet turistů a podniků může zatěžovat přírodní zdroje a ekosystémy ostrova. Nebezpečí pro Phú Quốc může také představovat konkurence ze strany jiných turistických destinací v regionu. Aby si tato oblast udržela konkurenceschopnost, musí i nadále vyvíjet a odlišovat se prostřednictvím jedinečných turistických zážitků a udržitelných postupů. Phú Quốc se nachází v pobřežní oblasti, což jej vystavuje riziku různých klimatických jevů. Mezi ně patří stoupající hladina moře, výkyvy počasí a intenzivnější a silnější bouře. Dopady na životní prostředí a odvětví cestovního ruchu na ostrově mohou být zásadní. Přestože je cestovní ruch hlavním přínosem pro

ekonomiku Phú Quốc, je také důležité zajistit různorodost ekonomiky regionu, aby byla zaručena její dlouhodobá udržitelnost.

4.4 SWOT analýza ZEZ Vân Đồn

Silné stránky

ZEZ Vân Đồn se nachází v provincii Quảng Ninh a má řadu výhod, které z ní činí ideální místo pro rozvoj podnikatelských aktivit. Jednou z hlavních předností této oblasti je její strategická poloha, která umožňuje snadný přístup k hlavním ekonomickým centrům v Asii, včetně Jižní Koreje, Číny a Japonska. Další silnou stránkou Vân Đồn je její moderní infrastruktura. ZEZ má nově vybudované mezinárodní letiště Vân Đồn International Airport, hlubinný námořní přístav Cai Lan Port a dálnice spojující danou oblast s Hanojí. Tyto investice přispěly ke zlepšení dopravy a logistiky a usnadnily podnikání v ZEZ. Tato oblast je také známá svými bohatými přírodními zdroji, včetně rozsáhlých lesních oblastí a čistých pláží. To umožňuje rozvoj ekoturistiky a dalších průmyslových odvětví. ZEZ má jedinečný ekosystém, který lze využít pro rozvoj specializovaných odvětví, jako je ekologické zemědělství, zpracování mořských plodů a průmysl založený na lesnictví. Vzhledem ke strategické poloze, přírodním zdrojům a moderní infrastruktuře je ZEZ Vân Đồn optimální oblast jak pro domácí, tak i pro zahraniční investory. Rozvíjí se zde také odvětví cestovního ruchu, který může přispět k rozvoji ekonomiky regionu.

Slabé stránky

Jednou z hlavních slabých stránek ZEZ Vân Đồn je nedostatečná kvalifikace a odbornost v určitých odvětvích, jako jsou technologie a finance, což omezuje růst a rozvoj podniků. Dalším problémem je nedostatečná dostupnost pozemků pro rozvoj, která je překážkou pro rozšiřování podniků v ZEZ. Místní dodavatelský řetězec ve Vân Đồn je nedostatečný, což snižuje efektivitu a účinnost podniků působících v ZEZ. Podniky pak mohou být nuceny dovážet zboží a služby z jiných oblastí, což zvyšuje náklady a snižuje jejich konkurenceschopnost. Životní prostředí v této oblasti je náchylné ke změně klimatu, přírodním pohromám a znečištění. Tyto ekologické problémy způsobují negativní dopad na odvětví cestovního ruchu ve Vân Đồn, které je významným motorem místní ekonomiky.

Příležitosti

ZEZ Vân Đồn poskytuje řadu příležitostí pro PZI v různých odvětvích. Díky své přírodní kráse a příznivé poloze má zóna významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, včetně ekoturistiky. To je příležitost pro zahraniční investory investovat do hotelů, letovisek a dalších podniků souvisejících s cestovním ruchem. Vân Đồn má významný potenciál pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie, zejména v oblasti větrné a solární energie. Zahraniční investoři mohou zvážit možnosti investic do projektů obnovitelných zdrojů energie a využít vládních pobídek a příznivých politik pro rozvoj těchto odvětví.

Hrozby

Jako rozvíjející se ZEZ se Vân Đồn může potýkat s legislativními problémy a administrativními překážkami, které by mohly způsobit zpomalení růstu a rozvoje podniků v této oblasti. Stejně jako v mnoha rychle se rozvíjejících oblastech existuje riziko, že ochrana životního prostředí nebude upřednostňována, a to by mohlo mít negativní dopady na dlouhodobou udržitelnost ZEZ. Kromě toho může ZEZ čelit konkurenci ze strany jiných zavedených a proslulých turistických destinací v regionu, což může ztížit přilákání významného počtu návštěvníků.

4.5 SWOT analýza Bắc Vân Phong

Silné stránky

ZEZ Bắc Vân Phong disponuje několika silnými stránkami, které jsou schopny přilákat PZI. Mezi výhody této zóny je její strategická poloha. Nachází se v blízkosti hlavních dopravních uzlů, včetně mezinárodního letiště Cam Ranh a přístavu Nha Trang, a je tedy snadno dostupná pro domácí i nadnárodní společnosti. Bắc Vân Phong se rovněž nachází v blízkosti hlavních mezinárodních lodních tras, které usnadňují přepravu zboží a materiálu. Další silnou stránkou zóny je dostupnost pozemků a infrastruktury pro podnikání. ZEZ má také k dispozici různorodou škálu volných pozemků pro rozvoj, včetně průmyslových, komerčních a rezidenčních oblastí. Strategická poloha, dostupnost pozemků a infrastruktury, příznivé vládní politiky a vize udržitelného rozvoje jsou celkově hlavními přednostmi ZEZ Bắc Vân Phong.

Slabé stránky

Jedním ze slabých aspektů ZEZ Bắc Vận Phong je omezená dostupnost kvalifikované pracovní síly a odborných znalostí v některých odvětvích, a to může mít vliv na růst a úspěšnost podniků. Dalším problémem je právní rámec pro PZI v této oblasti, který je složitý a někdy nejasný, což u potenciálních investorů může vyvolávat nejistotu. Přestože v zóně existují projekty na rozvoj infrastruktury, rychlost a efektivita tohoto rozvoje je pomalá či nejistá. Investoři se mohou zdráhat investovat do zóny, pokud budou infrastrukturu považovat za nedostatečnou nebo špatně rozvinutou.

Příležitosti

Potenciál cestovního ruchu, který by se v ZEZ Bắc Vận Phong mohl úspěšně rozvíjet, je mimořádný. Investorům nabízí řadu příležitostí k investicím do letovisek, hotelů a dalších podobných zařízení. Díky bohatým přírodním zdrojům, daná oblast by mohla přilákat investice do odvětví, jako je zemědělství, těžba a rybolov. Vzhledem k plánovanému rozvoji infrastruktury v Bắc Vận Phong by se tato oblast mohla stát atraktivní lokalitou pro investory, protože jim umožní širší škálu příležitostí.

Hrozby

Existuje několik potenciálních hrozeb, které by mohly ovlivnit rozvoj ZEZ jako investiční destinace. Bắc Vận Phong není jedinou ZEZ ve Vietnamu, a proto čelí konkurenci dalších zón, jako jsou Vận Đòn a Phú Quốc. Tyto jiné zóny mohou investorům nabízet obdobné nebo lepší pobídky, což by mohlo této oblasti ztížit přilákání a udržení investic. Ačkoli je Vietnam obecně považován za politicky stabilní zemi, s investováním v jakékoli cizí zemi je vždy spojena určitá míra politického rizika. Investoři se obávají možných změn vládní politiky, korupce nebo jiných politických rizik, které by mohly ovlivnit jejich investice. Rozvoj ZEZ Bắc Vận Phong by mohl mít značný dopad na životní prostředí, včetně poškození zdejších ekologických systémů a dopadů na místní komunity. Ačkoli má ZEZ Bắc Vận Phong významný potenciál pro investory, čelí také několika hrozbám, které by mohly ovlivnit její schopnost přilákat a udržet investice.

5 Závěr

Práce se zabývá zvláštními ekonomickými zónami ve Vietnamu a jejich vliv na regionální rozvoj. Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit vývoj zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu a určit silné, slabé stránky, příležitosti a hrozby těchto zón.

Vlastní část práce se zabývala nejdříve vývojem zvláštních ekonomických zón a jejich vlivem na ekonomiku Vietnamu. Z provedeného zhodnocení vývoje zvláštních ekonomických zón bylo zjištěno, že v průběhu dvou desetiletí se ve Vietnamu úspěšně zakládaly a rozvíjely ekonomické a průmyslové zóny. Rozvoj těchto zón je klíčovou součástí strategie ekonomického růstu země od 80. let 20. století. Zřízení ZEZ vedlo k vytvoření příznivého podnikatelského prostředí s preferenční daňovou a investiční politikou, zjednodušenými administrativními postupy a přístupem k moderní infrastruktuře. V důsledku toho přilákaly zvláštní ekonomické zóny zahraniční investice, které významně přispěly k růstu vietnamské ekonomiky. Dále se práce zaměřila na analýzu vývoje tří konkrétních zvláštních ekonomických zón a na zkoumání jejich výkonnosti a vlivu na regionální rozvoj oblastí v nichž působí.

Z provedené analýzy vývoje zvláštní ekonomické zóny Phu Quoc vyplývá, že rozvoj zóny měl významný vliv na ekonomiku provincie Kien Giang. Jedním z hlavních přínosů dané zóny je rostoucí cestovní ruch. Růst tohoto odvětví ve Phu Quoc vedl k nárůstu počtu podniků poskytujících služby v provincii, což vytvořilo pracovní příležitosti a přispělo k rozvoji místní ekonomiky. V roce 2019 činily příjmy z cestovního ruchu ve Phu Quoc 14 538 miliard VND, což představuje významnou část příjmů z cestovního ruchu provincie Kien Giang.

Zvláštní ekonomická zóna Van Don měla od svého založení významný dopad na provincii Quang Ninh. Rozvoj zóny vytvořil nové příležitosti pro podniky a investory, přilákal do regionu přímé zahraniční investice a přispěl k hospodářskému růstu provincie Quang Ninh. Založení Van Don vedlo také k rozvoji nové infrastruktury v provincii Quang Ninh, jako je mezinárodní letiště Van Don a nové námořní přístavy, které zlepšily dopravu a logistiku v regionu.

Analýza odhalila, že založení zvláštní ekonomické zóny Bac Van Phong má přinést regionu významné ekonomické výhody, včetně vytvoření nových pracovních míst, zvýšení konkurenceschopnosti a lepší infrastrukturu. Kromě toho zóna také vytvoří příznivé

podnikatelské prostředí, přiláká zahraniční investory a podpoří průmyslový rozvoj v okolních oblastech.

V rámci SWOT analýzy byly pro zvláštní ekonomické zóny nejvíce přínosná jejich strategická poloha a rozvinutý cestovní ruch, což z nich činí atraktivní destinací pro investory. Rozvoj zvláštních ekonomických zón se však také potýkal s problémy, jako je zhoršování životního prostředí a sociální problémy. Vláda musí tyto výzvy řešit zaváděním politik, které podporují udržitelný rozvoj a zajišťují, aby byl hospodářský růst v rovnováze s životním prostředím a sociálními podmínkami.

Na závěr této práce je navrženo několik možností dalšího rozvoje zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu s ohledem na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby spojené s rozvojem těchto zón. Jedním z nejdůležitějších faktorů, které lze při rozvoji zón zohlednit, je zavedení politik podporujících udržitelný růst v regionu. Jednou z možných strategií, které může vláda zavést, je podpora rozvoje high-tech odvětví v rámci zvláštních ekonomických zón. To může přispět k posílení inovací a konkurenceschopnosti dané oblasti. Kromě toho, že jsou tato odvětví výhodná pro zahraniční investory, mohou také vytvořit tisíce pracovních míst. Další možnost, kterou lze vzít v úvahu, pokud jde o rozvoj těchto oblastí, je zavedení opatření podporujících domácí podniky. Toho lze dosáhnout prostřednictvím podpory místních dodavatelů. Existuje řada možností, které mohou napomoci hospodářskému rozvoji regionu. Při využití těchto příležitostí a řešení problémů, které byly identifikovány jako překážky rozvoje zvláštních ekonomických zón, může Vietnam nadále přitahovat zahraniční investice, vytvářet nová pracovní místa a posilovat svou konkurenceschopnost.

Stanovená hypotéza, zda zvláštní ekonomické zóny stojí za dynamickým růstem Vietnamu, nelze potvrdit a ani vyvrátit. Přestože tyto zóny sehrály významnou roli při přilákání zahraničních investic, je důležité podotknout, že nejsou jedinou hnací silou hospodářského rozvoje Vietnamu. Zřízením zvláštních ekonomických zón ve Vietnamu vedlo hlavně k hospodářskému růstu a rozvoje regionů, ve kterých působí. K ekonomickému úspěchu země přispěly i další faktory, jako jsou vládní politiky, domácí investice a růst vývozu.

6 Seznam použitých zdrojů

Knihy

CHAISSÉ, J., HU, J. 2019. *International Economic Law and the Challenges of the Free Zones*. The Netherlands: Kluwer Law International B.V. 362 s. ISBN 978-94-035-0893-1.

EASSON, A. 2004. *Tax Incentives for Foreign Direct Investment*. The Netherlands: Kluwer Law International. 241 s. ISBN 90-411-2228-1.

FAROLE, T., AKINCI, G. 2011. *Special Economic Zones Progress, Emerging Challenges, and Future Directions*. Washington DC: The World Bank. 319 s. ISBN: 978-0-8213-8763-4.

GUPTA, K.R. 2008. *Special Economic Zones: Issues, Laws and Procedures*. New Delhi: Atlantic Publishers and Distributors Ltd. 785 s. ISBN 978-81-269-0884-4.

IBP, Inc. 2016. *Japan Special Economic Zones Handbook – Strategic Information and Regulations*. USA: International Business Publications. 310 s. ISBN 1-4330-6355-7.

MOBERG, L. 2017. *The Political Economy of Special Economic Zones: Concentrating Economic Development*. NY: Routledge. 191 s. ISBN 978-1-315-29895-5.

Internetové zdroje

AIJAZ, U., et al. 2022. *Dynamics Of Sezs A Comparative Analysis Of Incentive Packages For Special Economic Zones Of Pakistan, Bangladesh & Vietnam*. [online]. Journal of Positive School Psychology, 6.11: 1247-1269. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://journalppw.com/index.php/jpsp/article/view/14147/9172>

Bản đồ Việt Nam mới nhất 2021 – Map of Vietnam. 2018. [online]. Bds123. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://bds123.vn/ban-do-viet-nam-map-of-vietnam-post1155.html>

BW Industrial. 2021. *An Overview of Vietnam's Infrastructure Development & Key Economic Zones*. [online]. BW Industrial Development JSC. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://bwindustrial.com/invest-in-vietnam/legal-and-business-environment/an-overview-of-vietnams-infrastructure-development-key-economic-zones/>

CIIP. Competitive Industries and Innovation Program. 2017. *Special Economic Zones: An Operational Review of Their Impacts*. [online]. (PDF). Washington DC: The World Bank. [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/316931512640011812/pdf/P154708-12-07-2017-1512640006382.pdf>

CRESKOFF, S., WALKENHORST, P. 2009. *Implications of WTO Disciplines for Special Economic Zones in Developing Countries*. [online]. (PDF). Washington DC: The World Bank. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/4089/WPS4892.pdf?sequence=1>

DAO, N. T., NGUYEN, Q. H. 2020. *Assessment of Industrial Cluster Policies in Viet Nam: The Role of Special Economic Zones in Attracting Foreign Direct Investment*. [online]. (PDF). ERIA Discussion Paper Series, No. 333. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.eria.org/uploads/media/discussion-papers/Assessment-of-Industrial-Cluster-Policies-in-Viet-Nam_The-Role-of-Special-Economic-Zones-in-Attracting-Foreign-Direct-Investment.pdf

Đức Anh Land. 2019. *Đặc khu kinh tế là gì?* [online]. Bất Động Sản Đức Anh Land. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://ducanhland.com/dac-khu-kinh-te-la-gi/>

DO, T. H. 2022. *Vietnam's Industrial Parks: Choosing the Right Location for Your Investment*. [online]. Vietnam Briefing. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnams-industrial-parks-choosing-the-right-location-for-your-investment.html/>

DOAN, T. 2018. *FAQs About The Special Economic Zones and Vietnam's SEZ Draft Bill*. [online]. Thevietnamese. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z:

<https://www.thevietnamese.org/2018/08/faqs-about-the-special-economic-zones-and-vietnams-sez-draft-bill/>

EASSON, A., ZOLT, E. M. 2002. *Tax Incentives*. [online]. World Bank Institute. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://silo.tips/download/tax-incentives-alex-easson-and-eric-m-zolt>

Export Processing Zones. 1992. [online]. (PDF). Policy and research series. Washington DC: The World Bank. ISSN 1013-3429: 20. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/400411468766543358/pdf/multi-page.pdf>

FAROLE, T., MOBERG, L. 2014. *It Worked In China, So Why Not In Africa?: The Political Economy Challenge Of Special Economic Zones*. [online]. (PDF). WIDER Working Paper 2014/152. [cit. 2023-02-09]. Dostupné z:

<https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/wp2014-152.pdf>

FIAS. Foreign Investment Advisory Service. 2008. *Special Economic Zones Performance, Lessons Learned, and Implications for Zone Development*. [online]. (PDF). Washington DC: The World Bank. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z:

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/343901468330977533/pdf/458690WP0Box331s0April200801PUBLIC1.pdf>

GSO. General Statistics Office. 2021. *Niên giám thống kê - Statistical Yearbook of Viet Nam 2021*. [online]. (PDF). Vietnam: Tổng cục Thống kê. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:

<https://www.gso.gov.vn/wp-content/uploads/2022/08/Sach-Nien-giam-TK-2021.pdf>

GSO. General Statistics Office. 2020. *Niên giám thống kê - Statistical Yearbook of Viet Nam 2020*. [online]. (PDF). Vietnam: Tổng cục Thống kê. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:

<https://www.gso.gov.vn/wp-content/uploads/2021/07/Sach-NGTK-2020Ban-quyen.pdf>

GSO. General Statistics Office. 2019. *Niên giám thống kê - Statistical Yearbook of Viet Nam 2019*. [online]. (PDF). Vietnam: Tổng cục Thống kê. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.gso.gov.vn/wp-content/uploads/2020/09/Nien-giam-thong-ke-day-du-2019.pdf>

GSO. General Statistics Office. 2018. *Niên giám thống kê - Statistical Yearbook of Viet Nam 2018*. [online]. (PDF). Vietnam: Tổng cục Thống kê. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.gso.gov.vn/wp-content/uploads/2019/10/Nien-giam-2018-1.pdf>

GSO. General Statistics Office. 2017. *Niên giám thống kê - Statistical Yearbook of Viet Nam 2017*. [online]. (PDF). Vietnam: Tổng cục Thống kê. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.gso.gov.vn/wp-content/uploads/2019/10/Nien-giam-2017-pdf.pdf>

GSO. General Statistics Office. 2016. *Niên giám thống kê - Statistical Yearbook of Viet Nam 2016*. [online]. (PDF). Vietnam: Tổng cục Thống kê. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.gso.gov.vn/wp-content/uploads/2019/10/Nien-giam-Thong-ke-2016.pdf>

IASP. International Association of Science Parks and Areas of Innovation. *Definitions. A glossary of some key terms and definitions from the industry of science and technology parks and areas of innovation*. [online]. Washington. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.iasp.ws/our-industry/definitions>

JARKULISCH, D. 2020. *Vietnam zlepšuje podmínky pro zahraniční investory*. [online]. Velvyslanectví České republiky v Hanoji. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/hanoi/cz/obchod_a_ekonomika/aktuality/vietnam_zlepsuje_podminky_pro_zahranicni.html

KOTY, A. CH. 2020. *China Plus One: Understanding Vietnam's Appeal to Investors in Asia*. [online]. Vietnam Briefing. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.vietnam-briefing.com/news/china-plus-one-understanding-vietnams-appeal-investors-asia.html/>

LEIVA, M. 2020. What is a special economic zone? [online]. Investment Monitor. [cit. 2023-01-21]. Dostupné z: <https://www.investmentmonitor.ai/global/what-is-a-special-economic-zone/>

MOC. Ministry of Construction. 2019. *Quang Ninh completes land clearance for Van Don – Mong Cai highway*. [online]. Vietnam: Bộ Xây dựng. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://moc.gov.vn/vn/tin-tuc/1273/48270/quang-ninh-completes-land-clearance-for-van-don--mong-cai-highway.aspx>

MOC. Ministry of Construction. 2018. *Siết chặt quản lý đất đai; chuẩn bị nhân sự, hạ tầng cho Vân Đồn*. [online]. Vietnam: Bộ Xây dựng. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://moc.gov.vn/vn/tin-tuc/1184/37873/siet-chat-quan-ly-dat-dai--chuan-bi-nhan-su--ha-tang-cho-van-don.aspx>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2022. *Thúc đẩy hợp tác công tư trong phát triển Khu kinh tế Vân Phong*. [online]. Vietnam: Ministry of Planning and Investment. [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=53325>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2021. *Báo cáo tình hình thành lập và phát triển KCN, KKT 9 tháng năm 2021*. [online]. Vietnam: Bộ Kế hoạch và Đầu tư. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=51938&idcm=207>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2020. *Báo cáo tình hình thành lập và phát triển KCN, KKT năm 2020*. [online]. Vietnam: Bộ Kế hoạch và Đầu tư. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=49094&idcm=207>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2020. *Hai Phong city to set up new industrial zones*. [online]. Vietnam: Ministry of Planning and Investment. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/en/Pages/tinbai.aspx?idTin=45499>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2019. *Báo cáo tình hình thành lập và phát triển KCN, KKT năm 2019*. [online]. Vietnam: Bộ Kế hoạch và Đầu tư. [cit. 2023-02-25].

Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=45010&idcm=207>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2018. *Báo cáo tình hình thành lập và phát triển KCN, KKT năm 2018*. [online]. Vietnam: Bộ Kế hoạch và Đầu tư. [cit. 2023-02-25].

Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=42198&idcm=207>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2018. *Đặc khu - Thể chế, chính sách và kỳ vọng thành công*. [online]. Vietnam: Ministry of Planning and Investment. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=39757>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2017. *Báo cáo tình hình thành lập và phát triển KCN, KKT 7 tháng năm 2017*. [online]. Vietnam: Bộ Kế hoạch và Đầu tư.

[cit. 2023-02-26]. Dostupné z:

<https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=37706&idcm=207>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2017. *Quy hoạch Bắc Vân Phong là đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt*. [online]. Vietnam: Ministry of Planning and Investment. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=37792>

MPI. Ministry of Planning and Investment. 2016. *Báo cáo tình hình thành lập và phát triển KCN, KKT năm 2016*. [online]. Vietnam: Bộ Kế hoạch và Đầu tư. [cit. 2023-02-24].

Dostupné z: <https://www.mpi.gov.vn/Pages/tinbai.aspx?idTin=36951&idcm=207>

NGUYEN, M. G. 2020. Number of industrial parks in Vietnam from 1991 to 2016. [online]. Statista. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:

<https://www.statista.com/statistics/901162/vietnam-number-of-industrial-parks/>

NGUYEN, T. 2021. *Vietnam's Phu Quoc Island: A Key Investment Destination for the Tourism Industry*. [online]. Vietnam Briefing. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:

<https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnams-phu-quoc-island-key-investment-destination-tourism-industry.html/>

NGUYEN, T. 2020. *Vietnam's Kien Giang Province: Connecting the Mekong Delta to Southeast Asia*. [online]. Vietnam Briefing. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z:

<https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnams-kien-giang-connecting-mekong-southeast-asia.html/>

OECD. Organisation for Economic Co-operation and Development. 2017. *Tracking Special Economic Zones in the Western Balkans: Objectives, Features and Key Challenges*. [online]. (PDF). OECD Publications Service. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z:

https://www.oecd.org/south-east-europe/SEZ_WB_2017.pdf

OECD. Organisation for Economic Co-operation and Development. 2003. *Checklist for Foreign Direct Investment Incentive Policies*. [online]. (PDF). OECD Publications Service. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z:

<https://www.oecd.org/investment/investment-policy/2506900.pdf>

OECD. Organisation for Economic Co-operation and Development. 2001. *Corporate Tax Incentives for Foreign Direct Investment*. [online]. (PDF). OECD Publications Service. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z:

<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264188402-en.pdf?expires=1676547116&id=id&accname=ocid56027718&checksum=17D863C6FA760C6975DC0DD81F4C77E2>

QUYET, L. V., et al. 2022. *Sustainable development of tourism economy in Phu Quoc Island, Kien Giang Province, Vietnam: Current situation and prospects*. [online]. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 1028 012005. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z:

<https://doi.org/10.1088/1755-1315/1028/1/012005>

SVTP. Společnost vědeckotechnických parků. 2018. *O společnosti: Společnost vědeckotechnických parků ČR, z.s.* [online]. Praha. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z:

<https://www.svtp.cz/o-spolecnosti/>

The World Bank. 2021. *Exports of goods and services (BoP, current US\$) - Vietnam*. [online]. Washington DC: The World Bank. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.GNFS.CD?end=2021&locations=VN&start=1996&view=chart>

The World Bank. 2021. *Foreign direct Investment, net inflows (% of GDP) – Vietnam*. [online]. Washington DC: The World Bank. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS?end=2021&locations=VN&start=1991&view=chart>

The World Bank. 2021. *GDP (current US\$) – Vietnam*. [online]. Washington DC: The World Bank. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2021&locations=VN&start=2011>

The World Bank. 2021. *Imports of goods and services (BoP, current US\$) - Vietnam*. [online]. Washington DC: The World Bank. [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/BM.GSR.GNFS.CD?end=2021&locations=VN&start=1996&view=chart>

UNCTAD. United Nations Conference On Trade And Development. 2018. *World Investment Report 2018. Investment and New Industrial Policies*. [online]. (PDF). New York and Geneva. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2018_en.pdf

UNCTAD. United Nations Conference On Trade And Development. 2019. *World Investment Report 2019. Special economic zones*. [online]. (PDF). United Nations. N.Y: USA. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2019_en.pdf

UNIDO. United Nations Industrial Development Organization. 2015. *Economic Zones In The Asean. Industrial Parks, Special Economic Zones, Eco Industrial Parks, Innovation Districts As Strategies For Industrial Competitiveness*. [online]. (PDF). UNIDO, Vietnam. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: https://www.unido.org/sites/default/files/2015-08/UCO_Viet_Nam_Study_FINAL_0.pdf

VnEconomy. 2012. *Đặc khu kinh tế: Hành trình đang viết dở*. [online]. Hanoi: VnEconomy, Vietnam Economic Association. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://vneconomy.vn/dac-khu-kinh-te-hanh-trinh-dang-viet-do.htm>

VO, T. T. 2020. Enhancing Inter-Firm Linkages through Clusters and Digitalisation for Productivity Growth. [online]. (PDF). ERIA Discussion Paper Series, No. 309. [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://www.eria.org/uploads/media/discussion-papers/Enhancing-Inter-Firm-Linkages-through-Clusters-and-Digitalisation-for-Productivity-Growth.pdf>

WOOLFREY, S. 2013. *Special economic zones and regional integration in Africa*. [online]. (PDF). Sweden: tralac. [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: <https://www.tralac.org/files/2013/07/S13WP102013-Woolfrey-Special-economic-zones-regional-integration-in-Africa-20130710-fin.pdf>

ZENG, D. Z. *Special Economic Zones: Lessons from the Global Experience*. [online]. (PDF). United Kingdom. UKaid. [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://pedl.cepr.org/sites/default/files/PEDL_Synthesis_Paper_Piece_No_1.pdf

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

7.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Výskyt EZ ve Vietnamu.....	34
Obrázek 2: Výskyt tří ZEZ ve Vietnamu.....	43

7.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Typy zvláštních ekonomických zón	14
Tabulka 2: Příklady specializovaných zón	17
Tabulka 3: Typy pobídek pro investory.....	25
Tabulka 4: Ekonomické zóny ve Vietnamu.....	40
Tabulka 5: Příjmy z cestovního ruchu ve Phú Quốc ve srovnání s příjmy z cestovního ruchu v provincii Kiên Giang v letech 2017 – 2020.....	46

7.3 Seznam grafů

Graf 1: Přímé zahraniční investice, čistý příliv (% z HDP) ve Vietnamu v letech 1991 – 2021	36
Graf 2: Registrované a realizované PZI ve Vietnamu v letech 1991 – 2021.....	37
Graf 3: Počet průmyslových zón ve Vietnamu v letech 1991 – 2016	39
Graf 4: Projekty PZI ve vietnamských PZ a EZZ v letech 2016 – 2021	41
Graf 5: Export a import zboží a služeb ve Vietnamu v letech 1996 – 2021	42
Graf 6: Počet turistů a příjmy z cestovního ruchu ve Phú Quốc v letech 2016 – 2020	45
Graf 7: HDP a růst HDP v provincii Quảng Ninh v letech 2016 - 2021	48

7.4 Seznam použitých zkratk

ZEZ	zvláštní ekonomická zóna
EZZ	exportní zpracovatelská zóna
EZ	ekonomická zóna
PZ	průmyslová zóna
PZI	přímé zahraniční investice
MPI	Ministerstvo plánování a investic
GSO	General Statistics Office
USD	Americký dolar
VND	Vietnamský dong